

Univerzita Palackého v Olomouci

Přírodovědecká fakulta

Diplomová práce

Geografické a sektorové aspekty projektové pomoci české zahraniční rozvojové spolupráce ve vybrané prioritní zemi

Geographical and Sectoral Aspects of Project-level aid of the Czech Development Cooperation in Selected Priority Country

Kamila Kašparová

Olomouc 2019

Abstrakt

Kašparová, Kamila. „Geografické a sektorové aspekty projektové pomoci české zahraniční rozvojové spolupráce ve vybrané prioritní zemi“. Diplomová práce. Olomouc: Fakulta rozvojových studií, UPOL v Olomouci, s. 83, 2019

Klíčová slova: Gruzie, česká zahraniční rozvojová spolupráce, lokalizační faktory rozvojové pomoci, geokódování

Výše uvedená práce se zabývá analýzou geografických a sektorových aspektů projektové pomoci české zahraniční rozvojové spolupráce ve vybrané prioritní zemi. Za konkrétní zemi výzkumu byla po diskusi vybrána Gruzie. Objektem výzkumu se staly projekty, které ČR realizovala v Gruzii v období mezi roky 2003 až 2017. Hlavní metodou práce bylo utřídění a komparace dat s následným grafickým výstupem. Bylo zkoumáno 71 projektů realizovaných českou rozvojovou spoluprací za celé pozorované období. Podle sektorového zaměření bylo nejvíce pomoci směřováno do oblasti zdravotnictví. Největším gestorem v Gruzii byla Česká rozvojová agentura, nejčastějšími realizátory projektů byly nevládní organizace. Nejvíce projektů bylo realizováno v hlavním městě Tbilisi. Na výsledky práce by šlo navázat detailnější např. korelační analýzou, která by zkoumala ostatní vlivy na alokování pomoci v různých oblastech. Výsledky by pak byly více informativní a šlo by je porovnávat i s ostatními státy.

Abstract

Kašparová, Kamila. „Geographical and Sectoral Aspects of Project-level aid of the Czech Development Cooperation in Selected Priority Country“.Diploma thesis. Olomouc Faculty of science. Palacký University Olomouc, p. 83, 2019

Keywords: Georgia, Czech foreign development cooperation, localization factors of development aid, geocoding

The above mentioned paper deals with the analysis of geographic and sector aspects of Czech international development project help in a chosen priority country. After a discussion, Georgia was chosen as a specific country for the research. The projects realized by the CR in Georgia between 2003 and 2017 became the subject for the research. The main research method was sorting and comparison of data, with a follow-up graphic output. 71 projects, realized during the whole observed period of the Czech development co-operation, were studied. Considering the sector aiming, most of the help went into the health service. The biggest gestor in Georgia was the Czech Development Agency. The most frequent project implementors were non-government organizations. Most of the projects were realized in the capital city Tbilisi. It is possible to continue, after this research, with more detailed correlation analysis, which would look into other influences on the help allocation in different areas. The results would be then more informative, and comparable with other countries.

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci na téma

„Geografické a sektorové aspekty projektové pomoci české zahraniční rozvojové spolupráce ve vybrané prioritní zemi“

jsem vypracovala samostatně pod dohledem vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci.

Olomouc dne

.....

podpis autora

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu práce panu Mgr. Zdeňku Opršalovi Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a vstřícnost při konzultacích diplomové práce.

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

Jméno a příjmení: **Bc. Kamila KAŠPAROVÁ**
Osobní číslo: **R170102**
Adresa: **Knihy 8, Přeštice, 33401 Přeštice, Česká republika**
Téma práce: **Geografické a sektorové aspekty projektové pomoci české zahraniční rozvojové spolupráce ve vybrané prioritní zemi**
Téma práce anglicky: **Geographical and Sectoral Aspects of Project-level aid of the Czech Development Cooperation in Selected Priority Country**
Vedoucí práce: **Mgr. Zdeněk Opršal, Ph.D.**
Katedra rozvojových a environmentálních studií

Zásady pro vypracování:

Diplomová práce si klade za cíl analyzovat geografické a sektorové aspekty projektové pomoci české zahraniční rozvojové spolupráce ve vybrané prioritní zemi. Prostorová lokalizace se zaměří na identifikaci projektových míst na základě analýzy projektových dokumentů a konzultací realizátorů. Následná prostorová analýza se soustředí na dostupnost, zastoupení v regionech s vyšší mírou socioekonomických problémů apod. Sektorová analýza identifikuje prioritní sektory české ZRS v dané zemi od počátku rozvojové spolupráce.

Seznam doporučené literatury:

Chambers, R. *Revolutions in Development Inquiry*. London, Sterling, VA: Earthscan. 2008. ISBN 1849772428
Findley, M., Marineau, J., Powell, J., Weaver, C. *The Swarm Principle? A Sub-national Spatial Analysis of Donor Coordination in Sub-Saharan Africa*. Research Paper. [online]. 2012. Dostupné z: http://www.michael-findley.com/uploads/2/0/4/5/20455799/swarm_principle_coordination_may2013.pdf
Dreher A., Lohmann, S. *Aid and Growth at the Regional Level*. [online]. IMF Working Paper WP/15/196. 2015. Dostupné z <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2015/wp15196.pdf>
Weezel, S. *A Spatial Analysis of the Effect of Foreign Aid in Conflict Areas*. [online]. Aid Data Working Paper 8. 2015. Dostupné z: http://docs.aiddata.org/ad4/file/swps8_a_spatial_analysis_of_the_effect_of_foreign_aid_in_conflict_areas.pdf

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Podpis vedoucího pracoviště:

Datum:

Obsah

Seznam tabulek	10
Seznam grafů	11
Seznam obrázků	12
Seznam příloh.....	13
Seznam zkratk	14
1. Úvod.....	15
2. Cíle.....	17
3. Metodika	18
4. Rozbor literatury a zdrojů	20
5. Zahraniční rozvojová spolupráce	22
5.1. Zahraniční rozvojová spolupráce ČR	23
5.2. Dvoustranná zahraniční rozvojová spolupráce.....	29
5.3. Mnohostranná ZRS.....	30
5.4. Sektorové zaměření ZRS ČR ve všech prioritních zemích	31
6. ČR a Gruzie.....	34
7. Gruzie a NATO.....	39
8. Gruzie a EU.....	40
9. Gruzie.....	44
9.1. Historie	44
9.2. Novodobé dějiny.....	44
9.3. Gruzie a mezinárodní organizace	45
9.4. Regionalizace Gruzie.....	47
9.5. Autonomní republika Abcházie.....	51
9.6. Jižní Osetie	53
10. Geokódování	54
11. Aspekty pomoci.....	58
12. Hodnocení	61
12.1. Realizované projekty v Gruzii	61
12.2. Zhodnocení podle gestorů projektů.....	67
12.3. Zhodnocení dle realizátorů projektů	69
12.4. Umístění projektů.....	71

12.5.	Geokódování projektů.....	71
12.6.	Diskuse oblastí	74
13.	Závěr.....	76
14.	Přílohy	77
15.	Zdroje	82

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Globálně zaměřené projekty EU a jejich stručný popis

Tabulka č. 2: Přímé zahraniční investice v mil. USD

Tabulka č. 3: Hlavní cíle ENI

Tabulka č. 4: 5 největších obchodních partnerů

Tabulka č. 5: 5 největších obchodních partnerů

Tabulka č. 6: Regionalizace Gruzie

Tabulka č. 7: Počet obyvatel

Tabulka č. 8: Hrubý domácí produkt Gruzie

Tabulka č. 9: Shrnutí metodiky Standardu IATI

Tabulka č. 10: Shrnutí metodiky Systému přesnosti dat

Tabulka č. 11: Zkoumané projekty v Gruzii

Tabulka č. 12: Počet projektů dle administrativních jednotek

Tabulka č. 13: Projekty zaměřené na celou Gruzii

Tabulka č. 14: Projekty realizované v hlavním městě Tbilisi

Tabulka č. 15: Projekty realizované v krajích a regionech

Tabulka č. 16: Projekty s bodovým umístěním

Seznam grafů

Graf č. 1: Sektory podle počtu realizovaných projektů

Graf č. 2: Sektory realizovaných projektů podle objemu peněz v tisících Kč

Graf č. 3: Gestoři projektů v Gruzii v období 2003 – 2017 s celkovým objemem pomoci v tisících Kč

Graf č. 4: Počty realizovaných projektů v Gruzii z pohledu gestorů

Graf č. 5: Realizátoři projektů v Gruzii v období 2003 – 2017 dle objemu peněz v tisících Kč

Graf č. 6: Realizátoři projektů v Gruzii v období 2003 – 2017 dle objemu peněz v tisících Kč – podrobnější dělení

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Geografické působení fondů EU

Obrázek č. 2: Vývoj podílu bilaterální a multilaterální ODA v období 2004 – 2016

Obrázek č. 3: Rozložení prostředků ZRS alokovaných do budoucích programových zemí pro roky 2010 - 2015

Obrázek č. 4: Tematické zaměření projektů české zahraniční spolupráce

Obrázek č. 5: Porovnání sektorového zaměření české zahraniční spolupráce v období 2006 – 2010 a 2010 - 2017

Obrázek č. 6: Vývoj ODA na obyvatele v USD v Gruzii v období 2000 – 2017

Obrázek č. 7: Nezaměstnanost v městské a venkovské oblasti Gruzie

Obrázek č. 8: Znázornění regionalizace Gruzie

Obrázek č. 9: Znázornění realizovaných projektů v Gruzii

Seznam příloh

Příloha A: Seznam zkratk okresů k obrázku č. 9

Příloha B: Seznam geokódovaných projektů

Seznam zkratk

ČRA	Česká rozvojová agentura
DAC OECD	Výbor pro rozvojovou pomoc
ENI	Evropský nástroj sousedství
ENP	Evropská politika sousedství
ENPI	Evropský nástroj sousedství a partnerství
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci
ODA	Oficiální rozvojová pomoc
SNS	Společenství nezávislých států
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
ZRS	zahraniční rozvojová spolupráce

1. Úvod

Rozvojová pomoc v dnešní době představuje naději pro lepší budoucnost rozvojových zemí. Rozvinuté státy podporují málo rozvinuté země finančními prostředky, asistencí a dalšími způsoby, které by konkrétní zemi měly vést k rozvoji. Zároveň tím projevují svoji ochotu podílet se na řešení problémů rozvojových zemí, odstraňování chudoby spolu s nerovností a prosazování udržitelného rozvoje především pro budoucí generace. České fórum pro rozvojovou spolupráci ji popisuje jako projev solidarity a znak vyspělosti společnosti. Sám Nelson Mandela, bývalý prezident Jihoafrické republiky a bojovník proti apartheidu, prohlásil: „*Boj proti chudobě není gestem charity. Je to projev spravedlnosti.*“ (Citáty, 2019). Možná i tímto citátem se chtěla řídit Česká republika, když se v roce 2013 stala rovnocenným členem Výboru OECD pro rozvojovou pomoc, do této doby měla pouze pozorovatelský statut. Právě tato organizace sdružuje nejvyspělejší státy světa za účelem darování rozvojové pomoci a koordinace rozvojové spolupráce. ČR se tak postavila na stranu zemí, které posílají část svých příjmů do chudších zemí. Od roku 2017 platí nová strategie pomoci ČR a mezi pomoc přijímající země patří i Gruzie, která se stala vybranou prioritní zemí pro tuto diplomovou práci. Stejně tak se tento text bude týkat rozvojových projektů a jejich lokalizace. To můžeme považovat za základní prvek pomoci, aby byl projekt efektivní. Někdy se stane, že když je špatně provedená příprava projektového cyklu, pak čas strávený nad přípravou a samotnou realizací projektu přijde vniveč a cílové skupiny z takových realizací nemají žádný prospěch. Právě proto rozvojová pomoc rozděluje lidi na dva tábory, někteří jsou jejími zastánci a někteří ji kritizují, tak musíme rozvojové pomoci uznat jednu věc. Ta věc je naděje, naděje toho, že se někdo bude mít o něco lépe a to, co v ČR rozvíjí skupina lidí pracujících ve vládních nebo nevládních organizacích mající co dočinění s pomocí není zbytečné. Další krok zbývá na obyvatele chudších zemí, kterých se projekty týkají, a už zůstává jen na nich, zda je třeba jen malé popostrčení posune dál směrem k rozvoji.

Možná ne všechny projekty jsou správně nastaveny a správně provedeny, nicméně věřím, že byly provedeny s dobrým záměrem. Ať už ČR udělala v minulosti několik pozitivních kroků vstříc kvalitnější rozvojové spolupráci s ostatními zeměmi, stále ji čeká dlouhá cesta. V samotném závěru může využít svých zkušeností na mezinárodním poli a využít šance prosazování lepšího fungování systému zahraniční politiky. Takovým směrem, aby projekty byly efektivní, transparentní a sloužily právě těm

lidem, kterým mají usnadnit život. Nakonec je to i v samotném zájmu ČR budovat si ve světě dobré jméno, aby zvyšovala svůj potenciál při hledání a navazování nových bilaterálních vztahů s potenciálními partnerskými státy. Když se pak začnou podobně chovat i ostatní státy, které ještě do Výboru OECD pro rozvojovou pomoc nepatří, ale začnou o spolupráci usilovat, je možné v budoucnu vytvořit silné společenství s pevným jádrem. Takové společenství bude stabilní a bude snazší ho globálně rozšiřovat, protože bez prosperity, udržitelnosti a stability globálního prostředí nemůže být ani prosperita a udržitelnost samotných zemí. A aby se dala pomoc takto šířit je nutná kooperace států, proto o rozvojové pomoci mluvíme v rámci rozvojové spolupráce. Ta zůstává klíčem všeho.

2. Cíle

Vypracovaná práce má strukturu dvou hlavních cílů a třech dílčích záměrů. Splnění dílčích cílů by mělo vést ke zpracování hlavního cíle. Prvním dílčím cílem bylo utřídění projektů, které se týkaly Gruzie a proběhly mezi roky 2003 a 2017. Následným krokem bylo zjištění jejich realizátorů. Doplnění míst realizace daných projektů bylo druhým dílčím cílem. Posledním krokem je kódování projektů, aby mohly být přeneseny do mapy. Způsob kódování projektů je podrobněji rozebrán v kapitole metodiky, stejně jako postup při ostatních cílech.

Hlavním tématem této práce je zakreslení konkrétních míst rozvojových projektů realizovaných v Gruzii v období od roku 2003 do roku 2017 do mapy. Po přenesení lokalit do mapy bylo možné posoudit, zda tyto projekty probíhaly skutečně v těch nejchudších regionech Gruzie. Diskuse posouzení, zda projekty probíhaly v nejchudších oblastech Gruzie, byla druhým hlavním cílem.

Hlavní cíl:

- mapový výstup s konkrétními body realizovaných projektů
- diskuse oblastí pro realizaci projektů v Gruzii

Dílčí cíle:

- utřídění projektů v Gruzii
- doplnění informací o projektech realizovaných v Gruzii v období 2003 – 2017
- kódování projektů

3. Metodika

Práce se skládá ze dvou částí a to z části teoretické a praktické. Pro teoretickou část byl stěžejní rozbor literatury a definování jednotlivých pojmů týkajících se daného tématu. Rešerše literatury obsahuje české i zahraniční zdroje složené z odborných knižních publikací a článků vyhledaných skrze databázi Scopus a elektronických zdrojů, jako jsou webové stránky a články dostupné na webu. Webové stránky byly stěžejní pro praktickou část, kde bylo nutné vyhledávat projekty a jejich umístění. V této diplomové práci nebyly použity kvalitativní metody jako např. rozhovory s pracovníky neziskových organizací. Bylo potřebné získat pouze data o projektech. Návaznost cílů udává strukturu práce. Metodika i podrobnější popis jednotlivých kapitol jsou vždy uvedeny na začátku. Přílohy, na které je odkazováno v textu, jsou seřazeny způsobem, tak aby sled samotné práce obsahově seděl.

Statistické údaje byly zpracovány tabulkově i graficky, proto byl důležitou metodou pro tvorbu názorných i výsledných map program Esri. Práce s daty byla náplní praktické části práce. Po diskusi výběru prioritní země, viz níže, bylo nutné vyhledat realizátory konkrétních projektů. U většiny projektů byl realizátor uveden na stránkách ČRA jako nejčastějšího gestora, menší část byla organizována prostřednictvím Ministerstva vnitra, kde jsou projekty také dostupné pro veřejnost. Následující krok spočíval ve zjištění místa realizace. Největší problém se objevil ve správném umístění projektu. Informace o projektu byly často pouze obecného charakteru, mnohdy se zaměřením pouze na kraj. Tuto problematiku jsem více rozepsala níže v dostupnosti dat. Dále následovalo geokódování zjištěných míst, abych je mohla přenést do mapy. Vytvoření mapy realizovaných projektů byl můj hlavní cíl. Výstupem geokódování je přehledná tabulka se všemi projekty a číslem kódu. Po zanesení projektů do mapy, bylo možné provést komparaci jejich umístění mezi kraji a diskutovat nad umístěním projektu. Projekty budou do mapy zaneseny skrze bodová data, z dat není tvořen centroid. Nebylo nutné ho tvořit, neboť projekty budou zakreslovány na úrovni obcí či okresů.

Dostupnost dat

Aby byly výsledky práce co nejpřesnější, potřebovala jsem shromáždit přesnou lokalizaci projektů, nejlépe konkrétní body, aby je bylo možné zobrazit na mapě s přesným umístěním. S tímto krokem mi pomohli pracovníci ČRA, kteří byli ochotní mi poskytnout mnoho užitečných informací, jako třeba realizátora projektu, budget

projektu a konkrétní místo realizace. U několika projektů se mi nepodařilo získat konkrétní místo, proto jsou popsány obecněji kraji nebo okresy. U 4 projektů nebyl dohledaný realizátor, díky tomu bylo obtížnější najít jejich lokalitu, což se nakonec nepovedlo u 13 projektů z celkových 71.

Výběr prioritní země

Pro práci byl důležitý výběr konkrétní země, které se bude výzkum týkat. Ze souboru vytvořeného na základě dokumentů poskytnutých z jedné části ze strany Ministerstvem zahraničních věcí, dále jen MZV, odborem mezinárodní spolupráce a zbylé z volně dostupných informací MZV bylo nutné uspořádat všechny prioritní země, ve kterých se ČR angažovala od roku 2003. V takovém seznamu bylo možné provést diskusi všech prioritních zemí a projektů, které prostřednictvím ČR od roku 2003 do roku 2017 v daných zemích proběhly. Nejvíce jich bylo realizováno v Gruzii. To bylo hlavním argumentem, aby byl výzkum co nejvíce relevantní.

4. Rozbor literatury a zdrojů

Abych zvýšila své povědomí o problematice vztahů ČR a Gruzie, co se týče rozvojové spolupráce a alokačních faktorů rozvojové pomoci bylo nutné prostudovat několik knižních publikací a článků. Většina všech zdrojů je uvedena v elektronické podobě např. kvůli aktuálnosti dat.

V teoretické části popisují českou ZRS, kde informace byly dostupné z webu Ministerstva zahraničních věcí (MZV, 2019). Ne všechny údaje z MZV byly nápomocné, neboť web MZV není pravidelně aktualizován a objevují se zde spíše starší údaje. O historii a vývoji české ZRS píše Brusenbauch Meislová (2012). Informace o regionech v Gruzii jsem hledala na stránkách gruzínské vlády (Government of Georgia, 2019) a statistická data o této zemi byla dostupná na Národním statistickém úřadě Gruzie na stránkách (Geostat, 2019) dále pak na českém Oficiálním portálu pro podnikání a export ze stránek (Businessinfo, 2019).

Metodiku geokódování jsem čerpala ze stránek organizace Aiddata (Aiddata, 2019), která dokázala vytvořit celosvětový standard pro grafické zaznamenávání pomoci. Alokační faktory rozvojové pomoci byly diskutovány především v člancích, protože literatura k tomuto tématu se teprve pomalu rozrůstá. Na subnárodní pomoc může být nahlíženo dvěma způsoby. Za první lze považovat hledisko místních a regionálních potřeb popř. i jiných dalších faktorů, které mohou ovlivnit změnu lokalizace pomoci na regionální a místní úrovni. Literatura se může zaměřovat na jednu konkrétní zemi, nebo na průřez subnárodních lokalit z různých zemí (Dreher et al. 2016). Jako příklady, kdy studie zkoumají jednotlivé země, můžeme jmenovat (Francken, Minten a Swinnen 2012) o rozdělování pomoci na Madagaskaru při zásahu cyklonu, kde zjišťovali, jaké komunity získaly pomoc podle stupně zasažení. Výsledky studie dopadly tak, že byla větší pravděpodobnost vládní pomoci v oblastech zasažených cyklonem, přesto pomoc dostaly i oblasti, které postižené nebyly. Bohatší obce, které cyklon ovlivnil, dobrovolníci podporovali více než vláda. Dále zde autoři zmiňují velký význam v přístupu k hromadným sdělovacím prostředkům jako nástroje na posílení reakce státu. Zároveň vládní pomoc byla více poskytována pro komunity zasažené cyklonem, které významněji podporovaly vládnoucí správu v minulých volbách. Dalším příkladem je (Jablonski 2014), který zkoumal vliv volebních předsudků na výdaje na pomoc v Keni, dále pak (Nunnenkamp, Öhler, a Sosa Andrés 2017) o regionálních vzorech projektů

Světové banky v Indii, nebo (Kotsadam et al. 2018) o důkazech o rozvojové pomoci v oblasti dětské úmrtnosti v Nigérii na mikroúrovni. Průřezové studie zahrnují výzkum (Öhler a Nunnenkamp 2014) o regionální alokaci mnohostranné pomoci v přijímajících zemích v Africe, (Dreher et al. 2016) o alokačních opatřeních v oblasti subnárodní alokace zahraniční pomoci Číny v Africe (Isaksson a Kotsadam 2018a) o čínské pomoci a místní korupci a (Isaksson a Kotsadam 2018b) o dopadu čínských rozvojových projektů na zapojení odborů do Afriky. Druhý způsob studií se zaměřuje na koordinaci dárců na subnárodní úrovni. Studie zkoumají regiony uvnitř konkrétní přijímací země nebo více zemí. Důležitým předpokladem vyšší účinnosti a efektivnosti pomoci je dobrá koordinace činností dárcovské pomoci (Powell a Findley 2012). Dalšími příklady studií jsou (Öhler 2013), ti provedli subnárodní prostorovou analýzu koordinace dárců v subsaharské Africe. Zkoumali to (Nunnenkamp, Rank a Thiele 2015), kteří se zaměřili na roztržitost pomoci a koordinaci dárců v Ugandě nebo (Nunnenkamp, Šotírová a Thiele 2015), kteří vyšetřovali specializaci dárců pomoci a koordinaci v rámci Malawi.

Důležitými informacemi byla data, se kterými jsem pracovala v praktické části a které jsem čerpala ze souboru vytvořeného převážně ze dvou zdrojů. K dohledání realizátorů a umístění projektů v Gruzii jsem využila stránek Ministerstva zahraničních věcí, dále jen MZV, (MZV, 2019). Druhým zdrojem byly stránky České rozvojové agentury, dále jen ČRA, (Czechaid, 2019). Několik málo projektů bylo vyhledáno prostřednictvím neziskové organizaci Člověk v tísni (Clovekvtisni, 2019).

5. Zahraniční rozvojová spolupráce

Zahraniční rozvojová spolupráce je integrální součástí zahraniční politiky. Pro udržitelný rozvoj má zahraniční politika států, ale i politika mezinárodních organizací jako je např. Evropská unie (EU), zásadní důsledky. Dle Aidwatch, 2014, s. 5: „*Můžou totiž ovlivnit rozvoj jak pozitivně, tak negativně. Dobrým příkladem politiky, která zároveň podporuje rozvoj chudých zemí, je boj proti daňovým únikům např. prostřednictvím lepší výměny informací mezi daňovými úřady na nastavení politik a legislativy v oblasti zahraničních investic a obchodů tak, aby neměly negativní vliv na práva lidí v rozvojových zemích. Závazek implementovat zásady tzv. koherence politik pro rozvoj vyplývá pro ČR rovněž z jejího členství v EU¹. Snižování chudoby a zlepšování životní úrovně místní společnosti jsou samozřejmě i věcí jednotlivých vlád rozvojových zemí a jejich národních politik. Řadu problémů ale nelze řešit lokálně bez široké mezinárodní spolupráce.*“ Koneckonců je největším zájmem EU, aby její prostředí prosperovalo a ona sama bojovala proti nestabilitě a nerovnostem.

95 % veškeré oficiální rozvojové pomoci do rozvojových zemí proudí z organizace Výbor pro rozvojovou spolupráci OECD. Zároveň globálně největším poskytovatelem rozvojové pomoci je Evropská unie. Maastrichtská smlouva z roku 1992 určuje, že rozvojová politika EU má přispívat k rozvoji a upevnění demokracie a právního státu a respektování lidských práv a základních svobod (Rajchlová, 2016). Dále udává, že politiky prováděné členskými státy rozvojová pomoc realizovaná EU pouze doplňuje a členské země své politiky koordinují a své programy v oblasti rozvojové pomoci sladují. Uvedené zásady lze označit jako „3C“, to znamená komplementaritu, kooperaci a koherenci.

Rozvojové cíle tisíciletí se staly zásadním mezníkem v přístupu k zahraniční rozvojové spolupráci, díky tomu v posledních letech dochází v mezinárodní rozvojové spolupráci k několika novým tendencím. Tyto tendence dále ovlivňují i spolupráce ostatních zemí. Patří mezi ně:

- 1) Rozvojová spolupráce funguje jako investice, za niž chtějí donorské země získat maximální přínos v poměru k vynaloženým prostředkům (value-for-money) a ukázat jasnou souvislost mezi pomocí a dosaženými rozvojovými výsledky (payment for results),

¹ Konkrétně na základě čl. 208 Lisabonské smlouvy.

- 2) Rozvojová spolupráce je využívána jako nástroj národní bezpečnostní a (proti)migrační politiky na úkor jejího hlavního cíle,
- 3) Donoři se stahují z komplikovaného prostředí nejméně rozvinutých zemí (LDCs), křehkých a konflikty zasažených zemí,
- 4) Jsou upřednostňovány velké projekty na úkor diverzity realizátorů a inovativních řešení,
- 5) Finanční prostředky jsou přidělovány přímo do rozvojových zemí. (Aidwatch, 2017)

Takto popisuje nové trendy v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce organizace FORS. Výše uvedené postoje bude zřejmě možné v budoucnu vidět stále častěji. Lze říci, že tyto tendence už se přelívají i do české zahraniční spolupráce.

5.1. Zahraniční rozvojová spolupráce ČR

„Prostřednictvím zahraniční rozvojové spolupráce, dále jen ZSR, ČR přispívá k odstraňování extrémní chudoby, k ekonomickému a sociálnímu rozvoji, ke snižování nerovností, k ochraně životního prostředí, jakož i k podpoře demokracie, dodržování lidských práv a řádné správy věcí veřejných v rozvojových zemích.“ (FORS, 2013, s. 2).

Během socialistické doby se lišily politické zájmy. V případě bipolárního světa zde na sebe narážely světy marxismu-leninismu a demokratického liberalismu. I přes vidinu společného cíle, jako podpory technického pokroku, nešlo tak rozdílné systémy v jejich odlišných pohledech sjednotit. V minulosti, kdy ještě Česká republika nebyla samostatná a patřila spolu se Slovenskou republikou pod jeden stát, se snaze o poskytování rozvojové pomoci nestrnila. Jako členové Rady vzájemné hospodářské pomoci jsme pomoc poskytovali především takovým zemím, které byly v našem zájmu. Země, ve kterých bylo možné vidět existující budoucí potenciál komunismu, se pro Československo staly velmi žhavými kandidáty na podporu. Horký (2010) udává za příklad státy Angolu a Etiopii, kam Československo poskytovalo pomoc jako pomoc zemím „na cestě k socialismu“ tedy pro Československo politicky lukrativním zemím. Bohužel v takovém případě šlo pouze o šíření ideologie, aniž by byl brán v potaz dopad jejich vlád na potřeby místních obyvatel, kteří pomoc potřebovali nejvíce. Rozvojovka (2019) uvádí rozdělení rozvojových zemí v letech před rokem 1989 následovně:

Mimoevropské socialistické země	Země přednostního zájmu	Země československého zájmu z hlediska rozvoje dlouhodobých politických a hospodářských vztahů	Ostatní rozvojové země
---------------------------------	-------------------------	--	------------------------

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Rozvojovka, 2019

Mimoevropské socialistické země byly s Československem úzce spjaty. Do této skupiny patřily státy jako: Kuba, Mongolsko, Severní Korea, Severní Vietnam / Vietnam, později navíc ještě Laos a Kambodža. Země přednostního zájmu lze vymezit dle časového úseku. V 60. letech minulého století mezi zájmové státy patřily: Guinea, Ghana a Mali. V 80. letech se Československo soustředilo na země: Afghánistán, Angola, Etiopie, Jižní Jemen a Mozambik, v druhé polovině navíc ještě přibyla Nikaragua. Do skupiny zemí československého zájmu z hlediska rozvoje dlouhodobých politických a hospodářských vztahů patřilo nejvíce států, mezi kterými byly např.: Sýrie, Alžírsko, Libye, Irák, Indie, Kongo, Benin, Mexiko, Venezuela, Guinea-Bissau, ale také Nigérie nebo Írán. Ostatní rozvojové země byly takové státy, které se orientovaly na západní demokracie tzv. „země v područí imperialismu“, tudíž Československo s nimi nenavazovalo žádnou intenzivní spolupráci (Rozvojovka, 2019).

Československo podporovalo tyto země různými formami pomoci. Především se jednalo o hmotnou pomoc, ta proudila výlučně do mimoevropských socialistických zemí, zemí přednostního zájmu a vybraných národně osvobozených hnutí². Jako další formu, lze uvést technickou pomoc, jejíž náplní bylo vysílání pracovníků – odborníků bezplatně do mimoevropských socialistických zemí a zemí přednostního zájmu. Neméně významná byla i podpora studentů rozvojových zemí³, kteří získávali stipendia na českých a slovenských školách⁴. Není zřejmé, jak velká část pomoci byla určena pro poskytování vojenských dodávek. Avšak vojenská pomoc v některých státech usnadnila proces získání nezávislosti na kolonizátorovi, na druhou stranu ji bylo snadné zneužít takovým způsobem, jehož účinky byly ničující a mohly zmařit veškerá aktiva této pomoci. Horký (2010) uvádí jako příklad Angolu patřící mezi jednu z nejvíce zaminovaných zemí na světě a právě miny ležící pod zemí jsou původem

² například alžírská, angolská, mozambická, zimbabwská, namibijská nebo jihoafrická

³ Němečková et al. (2006) uvádí, že mnozí elitní studenti z rozvojových zemí, kteří vystudovali vysoké školy ve střední a východní Evropě hrají důležitou roli v různých projektech např. v Africe.

⁴ do počátku 90. let minulého století na českých a slovenských univerzitách vystudovalo 20 000 stipendistů.

z Československa. V roce 1990⁵, kdy legitimita komunistického režimu na našem území ztratila na významu, Československo podniklo kroky k přerušení⁶ vynakládání všech prostředků rozvojové pomoci. Touto dobou bylo nutné se zaměřit na transformaci ekonomiky a politického režimu. Výrazný milník pro českou rozvojovou spolupráci nastal rokem 1995. „Česká republika, řadící se mezi demokratické a ekonomicky vyspělé země uznává princip solidarity mezi lidmi a státy přijímá svůj díl odpovědnosti při řešení globálních problémů. Jedním z výrazů tohoto postoje je její přiměřená účast na poskytování zahraniční pomoci“ (Horký, 2010, s. 17)

Vstup ČR do OECD se odehrál ještě v 90. letech minulého století, samotnému vstupu však předcházelo několikaleté období spolupráce Československa a OECD. Dne 28. 11. 1995 podepsali tehdejší ministr zahraničních věcí ČR (Josef Zieleniec) a tehdejší generální tajemník OECD (Jean-Claude Paye) Dohodu o přizvání ČR k přístupu ke Konvenci o OECD. Tato Dohoda pak byla 21. 12. 1995 ratifikována prezidentem ČR a předána na Velvyslanectví v Paříži. Tímto dnem byla ČR přijata mezi členy Výboru pro rozvojovou spolupráci OECD (DAC OECD) a stala se tak 26. členskou zemí (MZV ČR, 2019). Horký (2010) nazývá rok 1995 jako „rok, kdy ČR oficiálně obnovila zahraniční rozvojovou pomoc.“ Členství v OECD představuje větší mezinárodní prestiž ale i několik závazků z pohledu zajištění efektivnosti ZRS. K této agendě přijímá EU a její členské státy společná stanoviska a deklarování svých finančních závazků měřených procentem výše oficiální rozvojové pomoci na hrubém národním důchodu (ODA/HND). Dárcovské země a mezinárodní instituce si stanovily procentuální výši vydanou na rozvojovou pomoc, ta se po každém období zvyšuje. Usnesením Cílů udržitelného rozvoje by se všechny požadavky měly splnit do roku 2030, kdy končí i tyto cíle. Do roku 2030⁷ by tedy měla ČR přispívat 0,7 % (ODA/HND) a zároveň podporovat hodnotou 0,15 – 0,2 % HND nejméně rozvinuté země (LDCs) světa (Aidwatch, 2017).

⁵ Ještě v 80. letech 20. století Československo poskytovalo rozvojovou pomoc v objemu mezi 0,7 – 0,9 % hrubého domácího produktu, tu posílalo do 136 zemí

⁶ Důvodem byla nedůvěra občanů v mezinárodně politické kroky komunistického režimu a následná averze vůči projevům mezinárodní solidarity. Jako další důvod utlumení lze jmenovat přesun pozornosti k nastávajícím transformačním problémům, které Československo muselo řešit (Rozvojovka, 2012)

⁷ ČR následuje plán EU, která si jako první stanovila do roku 2030 kolektivního dosáhnutí 0,7 % (ODA/HND) a do nejméně rozvinutých zemí vykazovat rozvojovou pomoc minimálně v hodnotě 0,2 HND (Aidwatch, 2017)

Podle metodiky OECD/DAC dosáhla v roce 2017 rozvojová pomoc financovaná z veřejných prostředků ČR celkové částky 272,45 mil. USD, tj. přibližně 6 mld. CZK (0,13 % ukazatele ODA ve vztahu k HND). 29 % připadá na dvoustrannou ZRS a 71 % jsou příspěvky do mezinárodních organizací, institucí a fondů. (MF ČR, 2019)

EU zprostředkovává zahraniční pomoc formou širokospektrých projektů financovaných ze zdrojů společného unijního rozpočtu a Evropským rozvojovým fondem (EDF). Od Dohody z Lomé, která se podepsala v roce 1975, je fond každých 5 let doplňován a objem jeho prostředků výrazně narůstá. Ročně lze výše uvedenou pomoc vyčíslit až na 9 miliard EUR, na tento budget přispívá každá členská země EU. Pro období 2014 – 2020 se plánuje rozpočet o celkovém objemu 90 miliard EUR. Programy zaměření jsou vypracovávány tematicky dle prioritních sektorů a regionálních odlišností. Programy zahraniční pomoci mohou být roční i víceleté. Podle víceletých programů se sestavují roční akční plány, které stanovují konkrétní cíle rozvojové pomoci.

Rozvojové programy se nenastavují pouze dle sektorového zaměření ale i podle geografické polohy, viz obrázek č. 1. Na obrázku č. 1 jsou uvedené veškeré fondy EU s oblastí jejich působnosti. Při implementaci takto zaměřených programů rozvojové pomoci EU používá soubor vnějších finančních nástrojů, ve kterých stanovuje za jakých podmínek a jakým způsobem bude možné unijní finanční prostředky čerpat. Kromě regionálních existují ještě i globálně zaměřené programy EU, které jsou implementovány bez teritoriálního vymezení a je třeba je naléhavě globálně řešit. Patří mezi ně čtyři nástroje, viz tabulka 1.

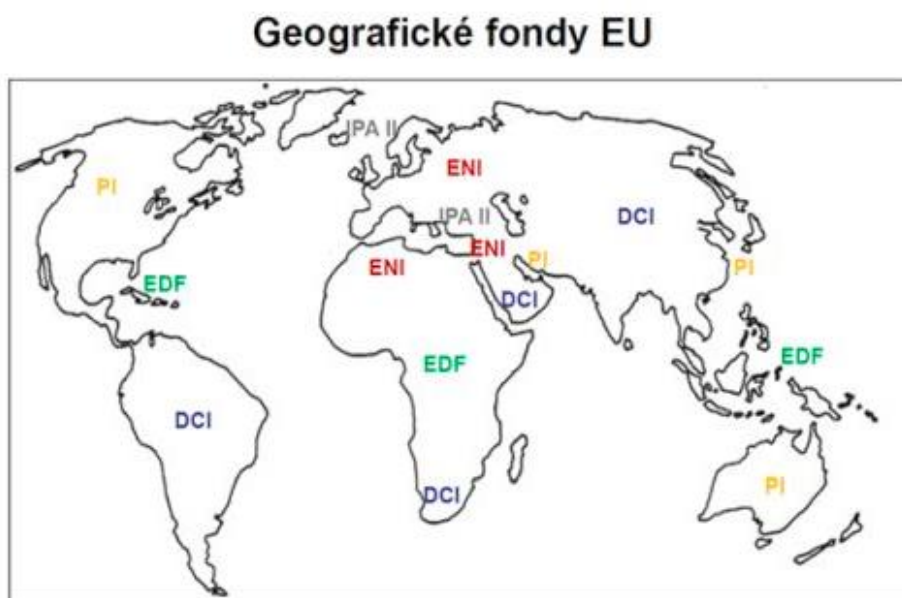
Tabulka č. 1: Globálně zaměřené projekty EU a jejich stručný popis

Nástroj	Popis
Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva (EIDHR)	Dodržování a podpora rámce lidských práv a základních svobod, posilování úlohy občanské společnosti
Nástroj stability a míru (IcSP)	Budování míru, řešení situací před a po krizi, řeší otázku nadregionální hrozby ohrožující mír, stabilitu a mezinárodní bezpečnost
Nástroj pro spolupráci v jaderné bezpečnosti (INSC)	Bezpečnost jaderných zařízení, ochrana proti radiaci

Tematické programy DCI	Potravinová pomoc, životní prostředí, migrace, zapojení nevládních organizací, nový program Globální veřejné statky
------------------------	---

Zdroj: vlastní zpracování dle Businessinfo, 2019

Obrázek č. 1: Geografické působení fondů EU

Zdroj: převzato z Businessinfo, 2019

Diplomová práce se bude týkat Gruzie, jejíž výběr byl již zmíněn v metodice. Z obrázku č. 1 je patrné, že s Gruzíí budou souviset fondy ENI a IPA II. Pod zkratkou ENI se označuje uskupení Sousedské země EU v jižním Středomoří a východní Evropě. Nástrojem IPA II jsou myšleny všechny kandidátské a potenciální kandidátské země pro vstup do EU. Fondy jsou podrobněji popsány v podkapitole níže.

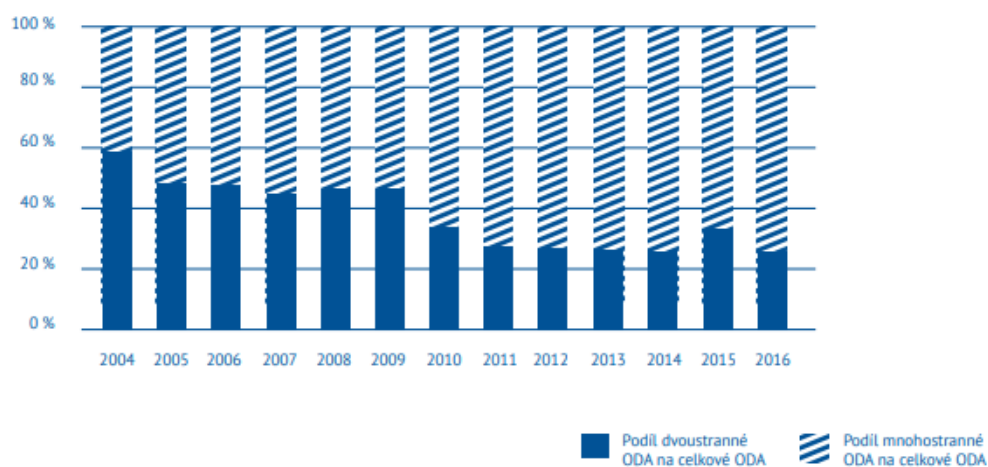
Strategie ZRS na období 2018 až 2030 České republiky má šest vybraných prioritních partnerských zemí, kam směřují její dlouhodobé projekty. Partnerské země se obměňují podle období a trendů rozvojové spolupráce. Právě Gruzie patří v nynější strategii mezi prioritní oblasti, ostatními jsou Bosna a Hercegovina, Etiopie, Kambodža, Moldavsko a Zambie. V předchozí strategii pro roky 2010 až 2017 byla Gruzie zařazena mezi projektové země spolu s Kambodží, Kosovem, Srbskem a Palestinským autonomním územím. Mezi phase-out státy, ve kterých dobíhají projekty z minulého období, patří Angola, Jemen, Vietnam a Zambie.

V ČR se ZRS dělí do dvou sekcí a to na dvoustrannou a mnohostrannou ZRS. Dvoustrannou spolupráci můžeme označit i jako bilaterální, mnohostrannou zase za multilaterální spolupráci. Dle FORS (2011) má podíl multilaterální spolupráce stále zvyšující se tendenci na úkor bilaterální. Tento fakt potvrzuje i zpráva Aidwatch, ve které byl znázorněn vývoj podílu obou spoluprací, viz obrázek 2, ze kterého lze vidět, že mnohostranná spolupráce skutečně zaujímá větší část (téměř dvoutřetinovou) na celkové pomoci. I přesto, že ČR kladla větší důraz na podporování bilaterální spolupráce, kvůli zaměření dopadu projektů, podíl stále klesá. Avšak je potřeba zvýšit podíl dvoustranné spolupráce především předvídatelné výdaje podle plánu ZRS před ostatními výdaji

Rozložení prostředků ZRS alokovaných do budoucích programových zemí včetně Gruzie proudí značná rozvojová ale i humanitární pomoc od Světové banky, Evropské banky pro rekonstrukci a rozvoj, MMF, EU, USA, stejně jako bilaterálně od unijních zemí. V ZRS ČR pomáhá podpořit rozvoj prostřednictvím oficiální rozvojové pomoci (ODA). Dle Aidwatch, 2017, s. 2: *„Ta představuje veškeré vykazatelné prostředky (finanční toky, technickou pomoc a komodity) poskytnuté ze státního rozpočtu a dalších veřejných rozpočtů na účely podpory socioekonomického rozvoje partnerských zemí v souladu s metodikou Výboru pro rozvojovou spolupráci OECD (OECD DAC). Ta mimo jiné umožňuje započítat pouze půjčky a granty s minimálně 25% grantovou složkou, tzn. půjčky se zvýhodněným charakterem. ODA je zvláště pečlivě vymezená v oblastech: vojenské pomoci, udržování míru, jaderné energie a kulturních programů (OECD, 2019).*

Obrázek č. 2: Vývoj podílu bilaterální a multilaterální ODA v období 2004 - 2016

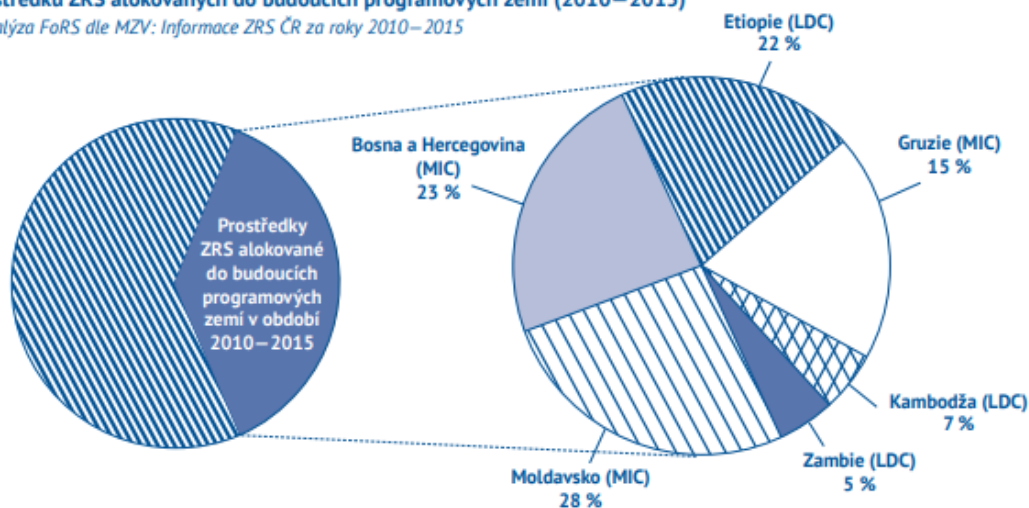
Vývoj podílu dvoustranné a mnohostranné ODA ČR (2004–2016)
Zdroj: MZV ČR

Zdroj: převzato z Aidwatch, 2017

Obrázek č. 3: Rozložení prostředků ZRS alokovaných do budoucích programových zemí pro roky 2010 - 2015

Rozložení prostředků ZRS alokovaných do budoucích programových zemí (2010–2015)
Zdroj: vlastní analýza FoRS dle MZV: Informace ZRS ČR za roky 2010–2015

Zdroj: převzato z FORS,

5.2. Dvoustranná zahraniční rozvojová spolupráce

Dvoustranná zahraniční rozvojová spolupráce se primárně soustředí na prioritní partnerské země, které ČR vybírá na základě mezinárodně uznávaných principů

zakotvených ve Strategii zahraniční rozvojové spolupráce. Dalším stěžejním bodem jsou víceleté programy, při nich je možné více násobit přínos a tím i zvýšit efektivitu projektu. Mezi hlavní kritéria patří:

- potřebnost rozvojové spolupráce (= partnerská země patří mezi rozvojové země dle mezinárodní klasifikace OECD),
- zájem o spolupráci s ČR, dosavadní úroveň celkových vzájemných vztahů,
- výsledky dosavadní rozvojové spolupráce a přidaná hodnota ČR,
- dělba práce s ostatními donory. (MZV ČR, 2019)

V případě, že jsou naplněny i kritéria a podmínky české zahraniční spolupráce a zohledněna poptávka přijímací země, je možné, aby dvoustranná spolupráce byla realizovaná i v jiných zemích, které nejsou označeny jako prioritní. Takovou spolupráci lze poskytovat pouze v oblastech se zastupitelskými úřady skrze program malé lokální projekty. Prostředky z programu malé lokální projekty často míří do lokálních neziskových organizací, dohled nad implementací a konečným zhodnocením provádí samotný zastupitelský úřad. Dvoustranná ZSR pro aktuální období 2018 až 2030 je rozdělena do těchto oblastí priorit: zemědělství a rozvoj venkova, udržitelné nakládání s přírodními zdroji, ekonomická transformace a růst, inkluzivní sociální rozvoj, řádná demokratická správa věcí veřejných. Díky Rozvojovým cílům tisíciletí, které v roce 2015 nahradila nová strategie Cílů udržitelného rozvoje, pozadu nezůstávají ani témata životního prostředí, good governance, genderová témata, lidská práva a jejich dodržování. Mezi příklady bilaterální pomoci lze uvést např. vládní stipendia pro studenty, humanitární pomoc, projekty, odpuštění dluhu⁸ nebo pomoc uprchlíkům.

5.3. Mnohostranná ZRS

Mnohostrannou spolupráci ČR poskytuje prostřednictvím mezinárodních organizací OSN, mezinárodních finančních institucí a formou příspěvku do EU. Aby mnohostranná spolupráce mohla fungovat, musí dojít k souladu zaměřením aktivit, priorit a zájmů ČR a zároveň jednotlivých mezinárodních organizací. Efektivnost této spolupráce s ostatními mezinárodními institucemi a EU by se měla hodnotit průběžně podle dopadů, které dokázala daná instituce ve snižování chudoby ve světě a řešení

⁸ Tuto položku považuje FORS (2011) za zveličenou pomoc, anglicky „inflated aid“. Zveličenou pomocí si dárcovské země dopomáhají k lepším výsledkům ve statistikách ODA. Jedná se o takové položky rozvojové spolupráce, které nepřinášejí přímý rozvojový efekt ani nové finanční zdroje rozvojovým zemím.

ostatních rozvojových problémů. Horký (2010) uvádí, že právě efektivita rozvojové spolupráce je zpochybňována ze stran médií, domácím politickém prostoru, občanské společnosti, ale i mezi akademiky jen výjimečně. A pokud je kritizována, považuje se za vyřešenou nedávnými institucionálními změnami systému a upozorňuje na nedostatek kapacit. Dalším argumentem, který Horký (2010) uvádí, je, že dle kritiky jde vývoj České rozvojové spolupráce správným směrem, pouze nedostatečně rychle, avšak viní Českou republiku z nepříliš velkého vynakládání prostředků na pomoc. Když se ale podíváme do statistik, vidíme, že není řeč o malých částkách.

Jako příklad mnohostranné spolupráce můžeme jmenovat např. příspěvky do mezinárodních organizací a to zejména OSN, OECD a EU. Zapojení se českých expertů do mezinárodních organizací⁹, aby realizovali aktivity v rámci projektů, se také považuje za mnohostrannou spolupráci.

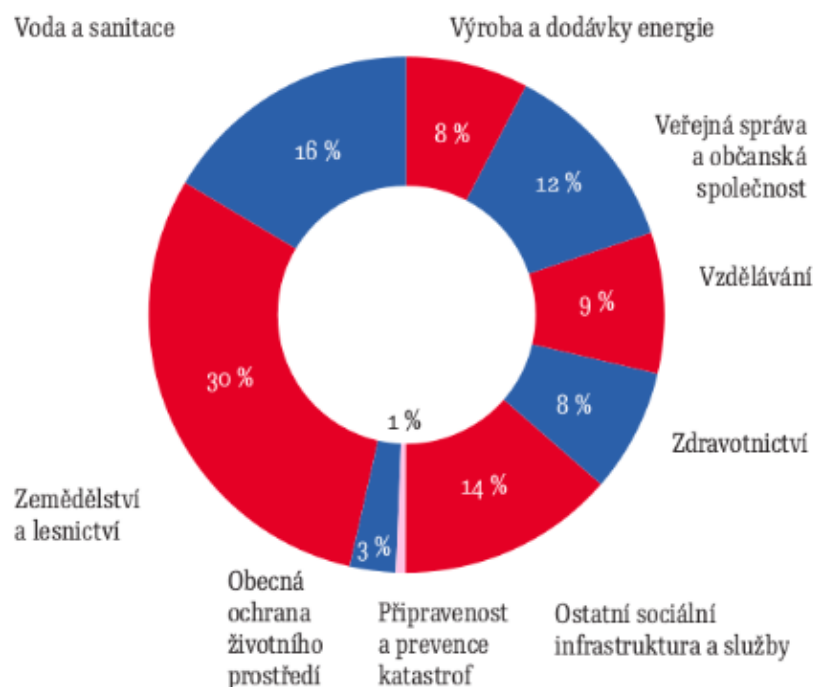
5.4. Sektorové zaměření ZRS ČR ve všech prioritních zemích

Na obrázku č. 4 je zobrazeno složení české ZRS dle projektové tematiky. Téměř třetina projektů je zaměřena na zemědělství a lesnictví, druhým nejčastějším zaměřením je problém vody a sanitace.

⁹ např. UNDP, UNEP, UNFPA, FAO, UNIDO, ITU a další (Rozvojovka, 2012).

Obrázek č. 4: Tematické zaměření projektů české zahraniční spolupráce

Projekty v roce 2017 dle sektorů

Zdroj: převzato z Czechaid, 2019

Obrázek č. 5: Porovnání sektorového zaměření ZRS ČR v období 2006 – 2010 a 2010 - 2017

Prioritní sektory dle Zásad na období 2006–2010	Prioritní sektory dle Koncepce ZRS ČR na období 2010–2017	Prioritní sektory dle terminologie DAC OECD
Životní prostředí	Životní prostředí	Zásobování vodou a sanitace Obecná ochrana životního prostředí Prevence katastrof a připravenosti na jejich řešení
Sociální rozvoj	Sociální rozvoj (včetně vzdělávání, sociálních a zdravotnických služeb)	Ostatní sociální infrastruktura a služby
Vzdělávání		Vzdělávání
Zdravotnictví		Zdravotnictví
Migrace a dobrá správa věcí veřejných	Podpora demokracie, lidských práv a společenské transformace	Státní správa a občanská společnost Výroba a dodávka energie Obchod a další služby
Hospodářská infrastruktura	Ekonomický rozvoj (včetně energetiky)	Průmysl, těžba surovin a stavebnictví
Zemědělství	Zemědělství	Zemědělství, lesnictví a rybolov
Celkový počet sektorů: 7	Celkový počet sektorů: 5	Celkový počet sektorů: 11

Zdroj: Zásady zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do EU z roku 2004, Koncepce ZRS ČR na období 2010–2017, Plán ZRS ČR na rok 2012

Zdroj: převzato z FORS, 2011

Při porovnání posledních dvou období ZRS ČR lze vidět, že témata se převážně kopírují a spíše jde o dlouhodobý vývoj a upřednostňování nejzákladnějších oblastí pomoci. Mimo jiné prioritní tematické oblasti ZRS ČR do roku 2030 korespondují s Cíli udržitelného rozvoje, které také končí rokem 2030 a oproti předchozím Rozvojovým cílům tisíciletí jsou detailněji rozepsány ve více oblastech působení. Oblasti jsou následující:

- řádná správa věcí veřejných (s vazbou na SDG 16 – mír, spravedlnost a silné instituce)
- udržitelné nakládání s přírodními zdroji (s vazbou na SDG 6 - Pitná voda, sanitace a SDG 15 – udržitelný život na souši)
- udržitelný ekonomický růst (s vazbou na SDG 7 – dostupné a čisté energie a SDG 8 – důstojná práce a ekonomický růst)
- zemědělství a rozvoj venkova (s vazbou na SDG 2 – konec hladu)
- inkluzivní sociální rozvoj (s vazbou na SDG 3 – zdravý a kvalitní život a SDG 4 – kvalitní vzdělání) (Aidwatch, 2017)

6. ČR a Gruzie

ČR a Gruzie mají několik společných znaků vývoje historie těchto dvou států. Oba státy si v historii prošly nadvládou Ruska a snahou o vlastní nezávislost. Tyto pokusy byly ve znamení revolucí, jak na české straně, tak na gruzínské. V obou zemích se revoluce nesly v klidnějším duchu než v ostatních zemích, jak už napovídají jejich názvy. V ČR proběhla v roce 1989 Sametová revoluce a v Gruzii o několik let později v roce 2003 Revoluce růží, která odstartovala ostatní barevné revoluce¹⁰. Po rozpadu SSSR se v Gruzii ujal vlády bývalý politický vězeň Zviad Gamsachurdia, stejně tak v ČR Václav Havel, který se stal prvním prezidentem po Sametové revoluci. Na rozdíl od ČR vliv Ruska v Gruzii je stále výrazný i přes dnešní snahu se vymanit z jeho vlivu. Dodnes zde existují tendence k přiklánění se na ruskou stranu např. kvůli své geopolitické poloze, energetické závislosti a separatistickým skupinám, které zde působí a chtěly by patřit pod Rusko. Těmto kritickým oblastem se věnuji více v kapitole níže.

ČR a Gruzii dále spojuje několik dohod o spolupráci, jsou mezi nimi dohody v oblasti školství, zdravotnictví, kultury a další¹¹. V současnosti obě země spolupracují prostřednictvím dohod a úmluv, které se snaží udržovat a vylepšovat. Obě země kladou důraz na kooperaci v rámci obchodu a zahraničních investic. O budování vztahů ČR s Gruzii svědčí i poslední návštěva české delegace s paní Martou Novákovou, ministryní průmyslu a obchodu od roku 2018¹², na podzim roku 2018. V rámci této pracovní cesty navštívila i autonomní republiku Adžárii a její hlavní město Batumi, kde jednala společně s předsedou vlády Adžárie, Tornikem Rijvadžem, o možných nových obchodních příležitostech a spolupráci v oblasti obchodu a turismu (BusinessInfo, 2018). ČR se tak angažuje i v autonomní republice Adžárii.

Gruzie je státem, který se řadí do projektových států mezi prioritními zeměmi české ZRS. Intenzivnější spolupráce ČR a Gruzie v oblasti rozvojové spolupráce se váže k roku 2003, kdy Gruzie začala patřit mezi tyto prioritní země. Činnostmi v Gruzii se ČR snaží navazovat na již realizované projekty z minulých let a reagovat na její potřeby a rozvojové priority. Program české ZRS na období 2018 – 2030 spojuje a respektuje cíle Cílů udržitelného rozvoje, Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj a zásady globálního

¹⁰ např. v Kyrgyzstánu Tulipánovou revoluci nebo na Ukrajině Oranžovou revoluci.

¹¹ např. o leteckých službách, výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací, o spolupráci ve v oblasti vojenské obrany (MZV 2019)

¹² Při této příležitosti návštěva absolvovala prohlídku elektrárny Zahesi. Tato elektrárna pokrývá elektřinou přibližně 80 % území a spadá pod českou skupinu Energo-Pro, která je zároveň největším investorem v Gruzii.

partnerství pro efektivní rozvojovou spolupráci. Mezi hlavní úkoly komplexní působnosti ČR v Gruzii patří: podpora ekonomických, sociálních, demokratických reforem a podpora teritoriální integrity země. Díky své složitější politické situaci, možným bezpečnostním rizikům a složitému ekonomickému a sociálnímu vývoji po rozpadu SSSR se ČR snaží o zajištění stability, bezpečnosti a rozvoje demokracie. Konkrétní projekty uskutečněné v Gruzii jsou vypsány v tabulce č. 11.

ČR zde v rámci ZRS v období mezi lety 2010 – 2017 působila především v sektorech:

Zdravotnictví	Energetika s důrazem na udržitelné zdroje	Zemědělství
Ochrana ŽP	Sociální infrastruktura a jiné sociální služby	Státní správa a občanská společnost

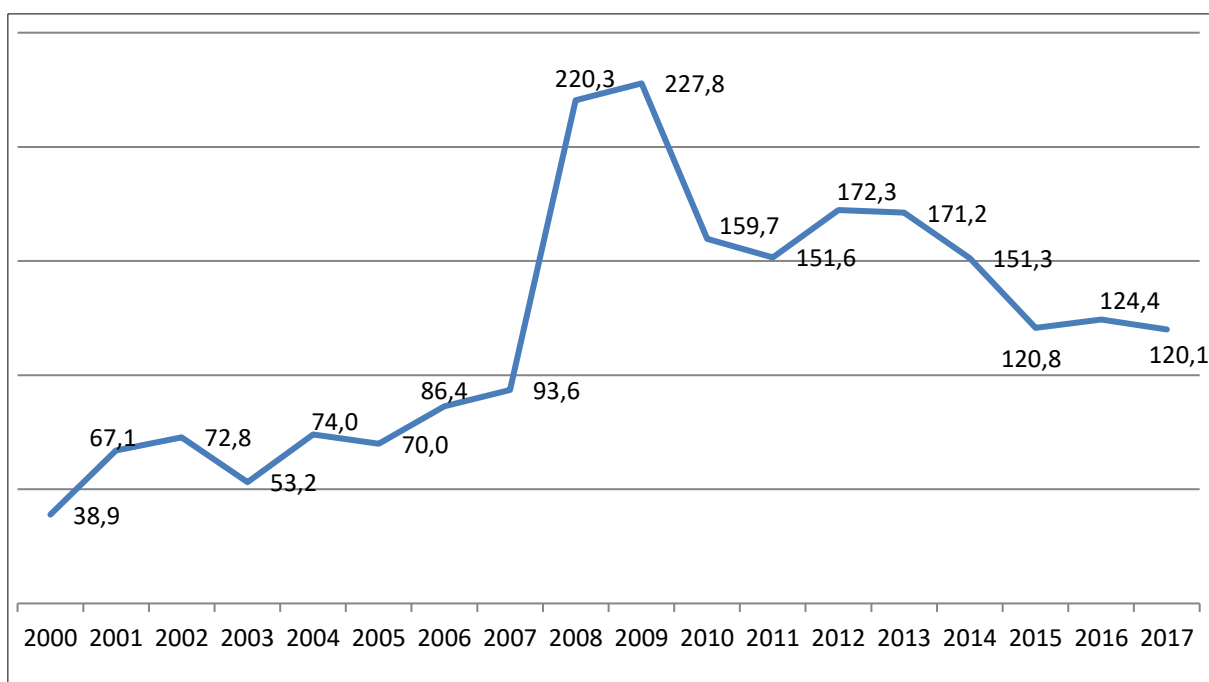
Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZV (2019)

Dalším významným krokem je prohlubování vztahů Gruzie s EU (spolu s dodržováním závazků plynoucích ze vzájemné asociační dohody), OSN a Radou Evropy. Aby ČR plnila své priority, bude Gruzii podporovat především v oblastech inkluzivního sociálního rozvoje všech skupin obyvatelstva v demokratické společnosti, udržitelného rozvoje venkova, ochrany krajiny a potravinové soběstačnosti. Avšak pozadu nezůstanou ani témata týkající se snižování chudoby, dosahování genderové rovnosti, posílení postavení žen a dívek a neposledním boj proti změnám klimatu a řešení jejich dopadů. Dalším předpokladem je podporování bilaterálních vztahů a zintenzivňování vztahů mezi oběma státy na úrovni vlád, nevládních organizací a soukromých organizací.

Za rok 2016 do země přiteklo 462 milionů USD pomoci, kdybychom ji rozdělili mezi obyvatele, tak vychází na každého občana 124 USD. Gruzie se, pro rok 2017, nachází na 31. místě v objemu přijaté pomoci na obyvatele z celkových 139 zemí¹³, které také dostávají pomoc. Na obrázku č. 6 je zaznamenán průběh toku oficiální rozvojové pomoci do Gruzie od roku 2000 až do posledního dostupného roku 2017. Za náhlý nárůst objemu peněz v roce 2008 může lokální konflikt.

¹³ Na prvních místech přijaté pomoci byly Malé ostrovní státy, dle charakteristiky Světové banky

Obrázek č. 6: Vývoj ODA na obyvatele v USD v Gruzii v období 2000 – 2017

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Worldbank, 2019

Vztah Gruzie a ČR je významný, Gruzie je klíčovým partnerem z oblasti Jižní Kavkazu. Vliv ČR v Gruzii je viditelný nejvíce v potravinářském a strojírenském průmyslu, avšak objevují se i nová odvětví, ve kterých začíná naše republika působit. Stává se zde stále populárnější automobilová značka Škoda, od roku 2004 se jich v Gruzii prodalo již přes 4500 ks¹⁴. Dalším typickým českým výrobkem, který si získal oblibu v Gruzii, je pivo. Od července 2014 firma Natakhtari vaří v licenci pivo značky Velkopopovický Kozel. Dnes k této značce přibyla nová značka vařená opět pod licenci a to Staropramen. Díky licenčnímu vaření bylo možné snížit cenu těchto piv na místním trhu, dříve totiž byly obě značky závislé na dovozu. Ze strany Gruzie je zájem i o české autobusy nebo spolupráci s firmami pohybujícími se v oblasti energetických zařízení, vytápění a klimatizace. ČR nezůstává pozadu ani s přímými zahraničními investicemi v Gruzii. ČR se v tomto případě nachází mezi nejčastějšími investory¹⁵. Podíl zahraničních investic má převážně rostoucí tendenci, výjimkou je rok 2015, kdy roční obrat poklesl, viz tabulka č. 2. Mezi hlavní sektory investic patří: doprava a komunikace, energetika, stavitelství, finanční sektor, výroba a hotelnictví. Pro investory v Gruzii neplatí žádné

¹⁴ Davit Djokhadze, ředitel společnosti Iberia Auto Center LTD (Business Info, 2019)

¹⁵ Ázerbajdžán, Turecko, Velká Británie, Nizozemsko a USA jsou dalšími nejčastějšími investory (Businessinfo, 2019)

omezení při vstupu zahraničního kapitálu. Právě to vzbuzuje velký zájem. Gruzínská vláda upřednostňuje liberální a férové investiční prostředí jako např. rychlé založení firmy a rychlé řešení sporů nebo rovnou daň před umělými investičními pobídkami. V nastavení ekonomických podmínek se tak v mezinárodním srovnání nachází na předních příčkách daleko před EU i ČR (Businessinfo, 2019).

Tabulka č. 2: Přímé zahraniční investice v mil. USD

Rok	Objem
2012	911,6
2013	941,9
2014	1758,4
2015	1564,5
2016	1645,4
2017	1861,9

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Businessinfo (2019)

Jako další možnou variantu spolupráce zaměřenou na školství můžeme jmenovat studentská stipendia: ČR každoročně vypisuje kromě rozvojových projektů i vládní stipendia pro studenty rozvojových zemí, viz tabulka č. 3. Významná část států s nejvyššími počty stipendistů patří mezi prioritní země české RZS i přesto, že některé státy zde nejsou uvedeny. Až na výjimky¹⁶ většina zemí s prioritou má zároveň i vyšší ukazatel HDI, čímž by se dalo vysvětlit množství stipendistů ze zdrojových zemí. Mezi nimi je i Gruzie, v tabulce č. 3 lze vidět, že počet gruzínských stipendistů není na celkovém počtu zanedbatelný. ČR se tak snaží podporovat vztah s Gruzii i skrze vzdělání, o čem pak svědčí i zaměření uskutečněných projektů.

¹⁶ např. Afghánistán

Tabulka č. 3: Počty vládních stipendistů v ČR v období 2008 - 2017

Tabulka 2: Země s nejvyššími počty stipendistů

2008-2012		2013-2017		Obě období (2008-2017)	
Moldavsko	68	Moldavsko	40	Moldavsko	108
Bělorusko	42	Srbsko	37	Srbsko	74
Mongolsko	41	Bosna a Hercegovina	33	Bosna a Hercegovina	70
Etiopie	38	Etiopie	24	Etiopie	62
Srbsko	37	Gruzie	23	Bělorusko	59
Bosna a Hercegovina	37	Afghánistán	22	Mongolsko	55
Gruzie	28	Kambodža	19	Gruzie	51
Podíl uvedených zemí na celkových počtech stipendistů	50 %	Podíl uvedených zemí na celkových počtech stipendistů	40 %	Podíl uvedených zemí na celkových počtech stipendistů	45 %

Zdroj: Databáze MŠMT ČR (stav k březnu 2018), vlastní výpočty.

Pozn.: Údaje nezahrnují cca 200 aktuálně studujících stipendistů s očekávaným dokončením studia po 31.8.2019.

Zdroj: převzato z MZV (2019)

7. Gruzie a NATO

Díky své dobré geopolitické poloze se snaží Gruzie integrovat nejen do evropských uskupení. Získává určitou výhodu při spojení Evropa - Asie, to však není po vůli Rusku, které se snaží zachovat vliv, jaký si uplatňovalo v minulosti. Gruzie je členem několika organizací, jakými jsou: OSN, WTO, dále Rady Evropy od roku 1999 a NATO konkrétně jen programu Partnerství pro mír. Po roce 2003, kdy se ujal vlády Michail Saakašvili, začala Gruzie vykazovat velký zájem stát se členem organizace NATO. Saakašviliho program chtěl zemi zapojit do boje s mezinárodním terorismem a zároveň doufal, že spojení s NATO by mu mohlo přinést výhodu ohledně sporu s oblastmi Abcházie a Jižní Osetie, především s ruskými základnami, které se na těchto dvou územích nachází. Další fakt, který láká Gruzii stát se členem je zájem mezi obyvateli o zahraniční mise kvůli vysokému platu. Gruzie tak začala postupně splňovat kritéria přijetí Aliance, avšak členem NATO stále není. Zároveň během Saakašviliho vlády došlo k ochlazení vztahů k Rusku, protože vyznával prozápadní politiku země. Na druhou stranu u proruských politiků vstup do NATO rozhodně zastání nemá a někteří ho dokonce nazývají „sebevraždou“¹⁷. Některé členské státy Aliance zároveň upozorňují na podrážděné reakce Ruska na tento krok právě díky jeho vztahu k NATO. Samotné NATO podporuje Gruzii v teritoriální integritě, suverenitě a podílí se na budování gruzínských obranných schopnostech. Gruzínská tendence přidání se k organizaci NATO závisí vždy na politické situaci a konkrétním prezidentovi. V momentě, kdy bude u moci hlava státu s proruským myšlením, nebude mít Gruzie zájem stát se členem NATO. Nynější prezidentka Salome Zurbušviliová, zvolená v roce 2018, usiluje o vyvážený vztah, jak k Rusku, tak k západním zemím. Gruzie díky tomu jako člen NATO nadále zůstává velkým otazníkem do budoucnosti.

¹⁷ Nino Burdžanadzeová, bývalá předsedkyně gruzínského parlamentu a nynější leader proruské strany Demokratického hnutí – sjednocená Gruzie (Český rozhlas, 2018)

8. Gruzie a EU

Vztah Gruzie k EU je pozitivní, v roce 2014 navázaly obě strany užší spolupráci. V červnu 2014 došlo k podepsání úmluvy o přidružení zahrnující zónu volného obchodu, tato dohoda vstoupila v platnost o měsíc později a to 1. 7. 2014, o dva měsíce dříve začala být provizorně uplatňována DCFTA (hluboká a komplexní zóna volného obchodu). Právě ta zajišťuje bezcelní dovoz gruzínského zboží na trhy EU. Je nutné zmínit, že DCFTA neplatí pro dvě oblasti a to odtržené autonomní republiky Jižní Osetii a Abcházii. I přesto je dohoda vyjednaná tak, aby zde mohla začít platit v momentě, kdy zde budou zavedeny podmínky pro její provádění. Zároveň tato úmluva donutila Gruzii ke kroku, kdy se místní podniky musejí adaptovat na podmínky, aby byly schopny dovážet zboží s evropským standardem. Přizpůsobování se těmto nařízením trvá dodnes. Důkazem, že taková spolupráce funguje, je stále zvyšující se vzájemný každoroční obrat mezi Gruzii a EU. Za neméně podstatnou výhodu spolupráce s EU lze považovat bezvízový styk v schengenském prostoru na krátkodobý pobyt do 90 dnů¹⁸. Gruzie čerpá mnoho výhod z regionálních a mnohonárodních akčních programů financovaných v rámci ENI. Pod zkratkou ENI se skrývá Nástroj evropského sousedství, který vychází z Nástroje evropského sousedství a partnerství (ENPI), který byl v platnosti do roku 2013. Oba nástroje patří pod Evropskou politiku sousedství (ENP) vzniklou v roce 2004. Cílem této politiky se stalo budování spolupráce, bezpečnosti, míru, společného závazku vůči hodnotám demokracie, právního státu, dodržování lidských práv jako základních zásad zvláštního vztahu EU se státy v sousedství na jihu a východě. Celkovým výsledkem tohoto sdružení by měl vzniknout „prostor prosperity a dobrých sousedství, založený na hodnotách Unie charakterizovaných úzkými a mírovými vztahy založenými na spolupráci“ (EUneighbours, 2019).

Gruzie dle členění ENI patří do východní skupiny, druhou skupinou je pak jižní¹⁹. Do východní skupiny se dále řadí i Arménie spolu s Ázerbajdžánem, Běloruskem, Moldavskem a Ukrajinou.

¹⁸ Občané ČR mohou bez víza pobývat na území Gruzie až celý jeden rok od 8. června 2015 (MZV, 2019).

¹⁹ S ENI jih spolupracují státy: Alžírsko, Egypt, Izrael, Jordánsko, Libanon, Libye, Maroko, Palestina, Sýrie a Tunisko. Se Sýrií je nyní spolupráce pozastavena kvůli politické situaci v zemi. A podporou Palestiny Evropská politika sousedství neuznává palestinský stát a zároveň jeho podpora nemá vliv na individuální postoje členských zemí k této otázce (EUneighbours, 2019).

Dárcelem peněz do ENI je EU, ENI pak dále rozděluje tento budget²⁰ dle sektorů do 16 členských zemí. Bilaterální akční plány jsou hlavními dokumenty ENI, kterými se řídí vztahy EU s každou členskou zemí, odráží dohodnuté priority a reflektuje plánované hospodářské a politické reformy. Prostřednictvím ENI se EU snaží o podporu občanské společnosti. Organizace místních občanských společností se dále pak podílejí na rozvoji v rámci třech hlavních finančních programů v rámci bilaterální, multilaterální a přeshraniční spolupráce, ty budou spolu s místními a regionálními orgány hlavními příjemci.

Za prioritní oblasti ENI můžeme jmenovat následující:

- podpora malých podniků;
- zapojení občanské společnosti;
- akce v oblasti změny klimatu;
- energetická spolupráce;
- podpora rovnosti žen a mužů;
- postupná ekonomická integrace;
- kontakty mezi lidmi;
- dopravní spojení;
- mládež a zaměstnanost

Tabulka č. 3: Hlavní cíle ENI

	Cíl
1.	Podpora lidských práv a základních svobod, právního státu, rovnosti, udržitelné demokracie, řádné správy věcí veřejných a prosperující občanské společnosti
2.	Dosažení postupné integrace do vnitřního trhu EU a posílení spolupráce, včetně sbližování právních předpisů a sbližování právních předpisů, budování institucí a investic
3.	Vytváření podmínek pro dobře řízenou mobilitu osob a podporu kontaktů mezi lidmi
4.	Podpora rozvoje, snižování chudoby, vnitřní hospodářské, sociální a územní soudržnosti, rozvoje venkova, opatření v oblasti klimatu a odolnosti vůči katastrofám

²⁰ Celková dohodnutá částka pro roky 2014-2020 je stanovená na 51 419 milionů EUR. V rámci ENPI pro období 2007 – 2013 byl rozpočet 11,2 miliardy EUR.

5.	Podpora budování důvěry a další opatření přispívající k bezpečnosti a předcházení konfliktům a jejich řešení
6.	Posílení subregionální, regionální a sousedské spolupráce a přeshraniční spolupráce

Zdroj: vlastní zpracování dle EU Neighbours (2019)

V rámci ENI lze přispívat na rozvoj infrastruktury, propojení se sousedními státy v oblastech energetiky, životního prostředí, dopravy, podpory občanské společnosti a přístup k dalším možnostem, které EU nabízí. Těmi jsou např. Erasmus +, kterého využívají studenti vysokých škol v rámci mobility nebo třeba Horizont 2020, který slouží pro rozvoj výzkumu a inovací v období 2014 – 2020, nebo program kreativní Evropa podporující kulturní a kreativní odvětví. A protože cílem investičních mechanismů vnější spolupráce je zapojení soukromého sektoru do hospodářského vývoje, propojení grantů z rozpočtu EU a dobrovolných příspěvků členských států a dalších dárců s půjčkami od evropských rozvojových institucí a dosažení multiplikačního efektu. Za tyto mechanismy můžeme považovat např. technickou pomoc, snižování rizika nebo snížení počátečních investic. Při zapojení soukromého sektoru se IPA i ENI zaměřují na stejné oblasti:

- budování dopravních, energetických a ICT infrastruktur, rozvoj měst
- dodávky strojů a zařízení, software, vybavení úřadů a laboratoří
- bezpečnost dopravy, energetická účinnost
- ochrana životního prostředí, vodohospodářství, odpady
- rozvoj zemědělství a venkova, zavlažování
- podpora malého a středního podnikání
- rozvoj zdravotnictví, hygiena, rostlinolékařství, veterinářství
- věda, výzkum a inovace (Businessinfo, 2019)

V těchto oblastech se mohou realizovat firmy, které vyhrávají výběrová řízení konkrétních grantů. IPA a ENI se budou realizovat i ve stejných oblastech i v rámci projektů pro veřejné instituce:

- energetická bezpečnost, bezpečnost dopravy
- regionální rozvoj, decentralizace, partnerství měst a krajů
- ochrana životního prostředí a přírodních zdrojů, regulace, udržitelný rozvoj
- podpora obchodu, regulace a standardy, regionální integrace, EU acquis
- reforma veřejné správy, budování institucionálních kapacit, twinning, technická pomoc

- socio-ekonomický rozvoj, nezaměstnanost, reforma vzdělávání, gender
- ochrana hranic, celní a policejní spolupráce, migrace, azyl
- demokratizace, transformace, reforma justice, bezpečnostní reforma, boj s korupcí, dialog s občanskou společností
- správa veřejného rozpočtu, daně, statistika atd. (Businessinfo, 2019)

Poslední skupinou pro vypisování grantů jsou nevládní neziskové organizace, kde opět platí stejné oblasti jak v rámci ENI, tak pro IPA. Jsou to následující:

- demokratizace, právní stát, lidská práva, menšiny
- posílení role občanské společnosti, pluralita médií
- ochrana životního prostředí, voda, rozvoj zemědělství, udržitelný rozvoj, globální výzvy
- migrace a prevence konfliktů, pomoc uprchlíkům, práva migrantů, důstojná práce
- snižování chudoby, Rozvojové cíle tisíciletí, potravinové zabezpečení
- místní a sociální rozvoj
- zdraví, vzdělání
- kulturní rozmanitost, mládež
- koordinace pomoci aj. (Businessinfo, 2019)

Dokument spravující priority ohledně asistování EU v Gruzii se jmenuje „Single Support Framework for Georgia 2017 – 2020“. EU v tomto programu stanovila následující priority:

- ekonomický rozvoj a tržní příležitosti
- posílení institucí a dobré vládnutí
- konektivita, energetická efektivita, životní prostředí a změna klimatu (Businessinfo, 2019)

Když se podíváme na priority EU, můžeme vidět, že se prolínají společně s prioritními oblastmi ENI, některé se pak prolínají i s českou ZRS.

9. Gruzie

9.1. Historie

Počátek historie gruzínské státnosti se váže nejméně 3500 let do minulosti. Do 15. století se stát Gruzie skládal z několika království a knížectví. Na konci 15. století se pod vnějším tlakem Gruzie rozpadla na tyto království a knížectví. Jejich vývoj se následující staletí formoval podle okolních států. Od roku 1555 byla gruzínská království a knížectví rozdělena mezi Turecko a Írán. Od této doby se snažila získat pomoc a ochranu od pravoslavného Ruska. Pod nadvládu Turecka patřila část západní Gruzie a pod Írán východní část. Během 18. a 19. století se carské říši podařilo podmanit si veškeré gruzínské území. V roce 1918 Gruzie vyhlásila samostatnost, tu si však dlouho neužila, neboť v roce 1921 byla přičleněna jako svazová republika pod SSSR. Pod správou SSSR neměla možnost se osamostatnit a nevyhnuly se jí ani procesy sovětizace nebo stalinské čistky. Jazyková a etnická rozdílnost zanechala spolu se sovětskou národní politikou v minulosti na Gruzii zásadní vliv.

9.2. Novodobé dějiny

V roce 1991, kdy se rozpadl Sovětský svaz, dále jen SSSR, se Gruzie stala nezávislou zemí spolu s dalšími zeměmi Kavkazu²¹. Následky ruského vlivu si Gruzie nese dodnes. Díky tomu je Gruzie rozdělena na dvě autonomní oblasti nárokové Ruskem a zároveň je vystavena vyhroceným vzájemným vztahům. Nezávislost v této zemi byla vykoupena krví. Ještě ten rok v zemi vypukla občanská válka, ke které přispěli stoupenci svrženého prezidenta Zviada Gamsachurdii. Konflikt skončil až v roce 1994 a nebyl to poslední konflikt, kterým si Gruzie měla v novodobých dějinách projít. Další spor na sebe nenechal dlouho čekat. V červenci 2008 došlo k sérii výbuchů²² v Abcházii. Abcházie označila jako viníka výbuchů gruzínskou stranu, a tvrdila, že její záminkou bylo sabotování místního turismu a vládní terorismus. Netrvalo dlouho a do konfliktu se dostala i druhá autonomní republika Jižní Osetie. V obou případech šlo o snahu osamostatnit se. V srpnu téhož roku vyeskalovalo napětí mezi Ruskem a Gruzii v oblasti Jižní Osetie. Ruská armáda zde vytlačila gruzínskou armádu, jejímž hlavním úkolem byla stabilizace a obnova kontroly nad touto separatistickou a proruskou oblastí.

²¹ Dalšími státy byly Ázerbajdžán a Arménie

²² Zasažené bylo i město Suchumi.

Vzájemné přestřelky z obou stran nakonec vygradovaly ve válečný konflikt, i přesto, že všichni čekali, že boje nastanou na území Abcházie. Za výsledek války v Jižní Osetii lze považovat definitivní ztrátu těchto dvou autonomních oblastí ve prospěch Ruska.

Na výše uvedeném exkurzu do historie Gruzie lze jednoduše vysvětlit stálý vliv Ruska na tuto zemi a především na obě autonomní republiky. Už z dávných dob se Rusko těchto oblastí nechce vzdát, ať už z pohledu svých zájmů nebo výhod strategické polohy. Z pohledu ekonomického vývoje země měly výše uvedené konflikty spolu s ekonomickým embargem ze strany Ruska na Gruzii, jako exportně orientovanou ekonomiku, zásadní vliv na oslabení její ekonomiky.

9.3. Gruzie a mezinárodní organizace

V gruzínštině se její název řekne Saakartvelo, je tedy možné ji znát i pod tímto názvem. I přesto, že se Gruzie od vyhlášení nezávislosti potýká s několika problémy, při nahlédnutí do žebříčků v oblasti ekonomického rozvoje, svobody lidí a kvality života v této oblasti dle Světové banky a Rozvojového programu OSN (UNDP) spadá do rozvojového regionu Evropa a centrální²³ Asie. Podle žebříčku UNDP se s hodnocením kvality lidského života umístila na 70. místě z celkových 189 zemí. Hodnotu HDI pro rok 2018 měla 0,78²⁴. Díky tomuto skóre se řadí mezi země s vysokým lidským rozvojem. Světová banka Gruzii řadí mezi země s nižším středním příjmem díky úrovni HDP na obyvatele v USD, která je pro rok 2017 3780 USD²⁵. Mezinárodní měnový fond se svojí metodikou dělení zemí světa Gruzii zařadil pro rok 2018 mezi skupinu zemí rozvíjejících se a rozvojových zemí. Poslední zajímavou metodikou věnující se členění zemí ve světě je metodika Konference o obchodu a rozvoji (UNCTAD). UNCTAD klade důraz na odvětvovou strukturu ekonomiky. Podle toho umístili Gruzii mezi skupinu zemí Bývalé evropské země s centrálně plánovanou ekonomikou a Společenství nezávislých států²⁶.

Organizace Transparency International, která vydává a dohlíží na správu Corruption Perceptions Index (dále jen CPI) ohodnotila Gruzii 58 body z celkových 100. Díky tomu se umístila na 41. místě z celkových 180 zemí světa pro rok 2018.

²³ UNDP používá místo pojmu centrální střední.

²⁴ (Human development report, 2018)

²⁵ (The World bank, 2019)

²⁶ V této skupině zemí jsou obsaženy státy bývalé Jugoslávie, SSSR a další země s komunistickým režimem. (UNCTADSTAT, 2018)

Svoboda země a místních obyvatel dle Freedomhouse se liší podle oblastí. Jelikož organizace Freedomhouse člení zvláště i autonomní republiky Jižní Osetii a Abcházii, tak Gruzie je rozdělena na dvě části. Tyto oblasti se dělí na částečně svobodnou a nesvobodnou. Do nesvobodné části patří Jižní Osetie, která je závislá na Rusku, které má zde rozhodující vliv na politiku a vládnutí. Druhou oblast tvoří samotná Gruzie a autonomní republika Abcházie se statutem částečně svobodných zemí.

I když Gruzie nemá nejlepší výsledky, tak nejsou ani nejhorší. Jako země, která aspiruje k rozvoji má obrovský potenciál, zvláště kdybychom ji porovnali s ostatními postsovětskými státy jako je např. Ázerbajdžán nebo Arménie. Oba tyto státy za sebou mají podobnou historii, avšak ve výše uvedených indexech se neumísťují tak dobře jako Gruzie.

V tabulkách č. 4 a č. 5 jsou seřazeni největší obchodní partneři Gruzie v roce 2017, jedná se jak o export, tak import. V obou tabulkách lze vidět obchod se sousedními státy jako je Ázerbajdžán a Turecko. Zároveň na prvních příčkách vidíme Rusko i přes jejich vzájemný komplikovaný ochlazený vztah. Díky tomu, že spolu obě země obchodují tak intenzivně, bude pro Gruzii do budoucna těžké, aby dokázala snížit míru vlivu Ruska.

Tabulka č. 4: 5 největších obchodních partnerů v roce 2017 - vývoz:

Pořadí	Stát	Objem v USD - vývoz
1.	Rusko	395 mil.
2.	Ázerbajdžán	272 mil.
3.	Turecko	217 mil.
4.	Arménie	209 mil.
5.	Čína	207 mil.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat UNCTADstat, 2018

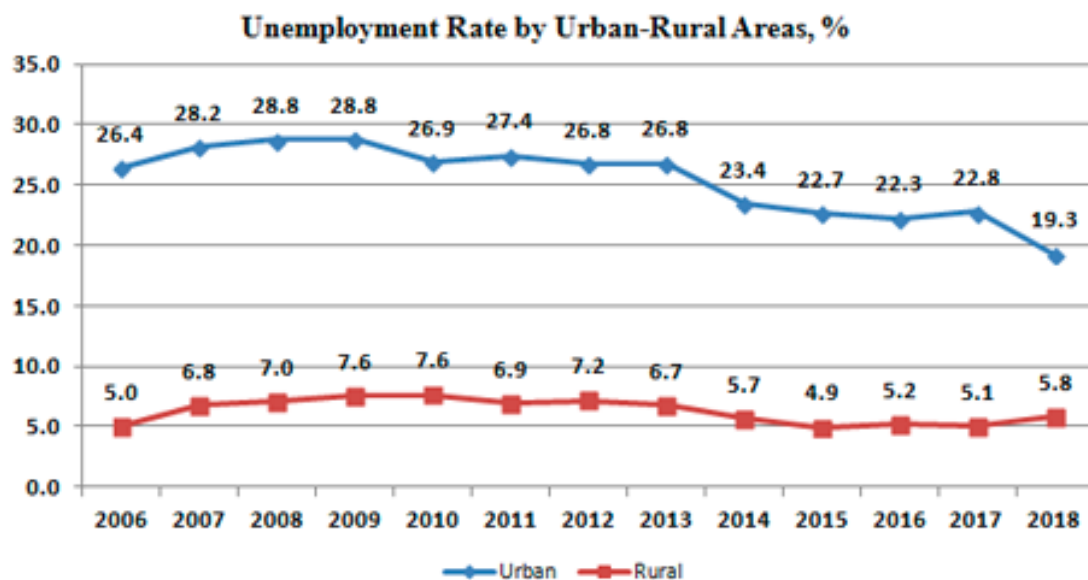
Tabulka č. 5: 5 největších obchodních partnerů v roce 2017 - dovoz:

Pořadí	Stát	Objem v USD - dovoz
1.	Turecko	1 373 mil.
2.	Rusko	789 mil.
3.	Čína	732 mil.
4.	Ázerbajdžán	610 mil.
5.	Ukrajina	445 mil.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat WITS Světové banky, 2019

Na obrázku č. 7 lze pozorovat vývoj nezaměstnanosti v Gruzii v městské i venkovské oblasti od roku 2006 až do posledních dostupných dat loňského roku. V městské oblasti můžeme vidět stálý klesající trend. Obrázek č. 7 Vývoj nezaměstnanosti v městských a venkovských oblastech v procentech od roku 2006 do roku 2018.

Obrázek č. 7: Nezaměstnanost v městské i venkovské oblasti v Gruzii v procentech

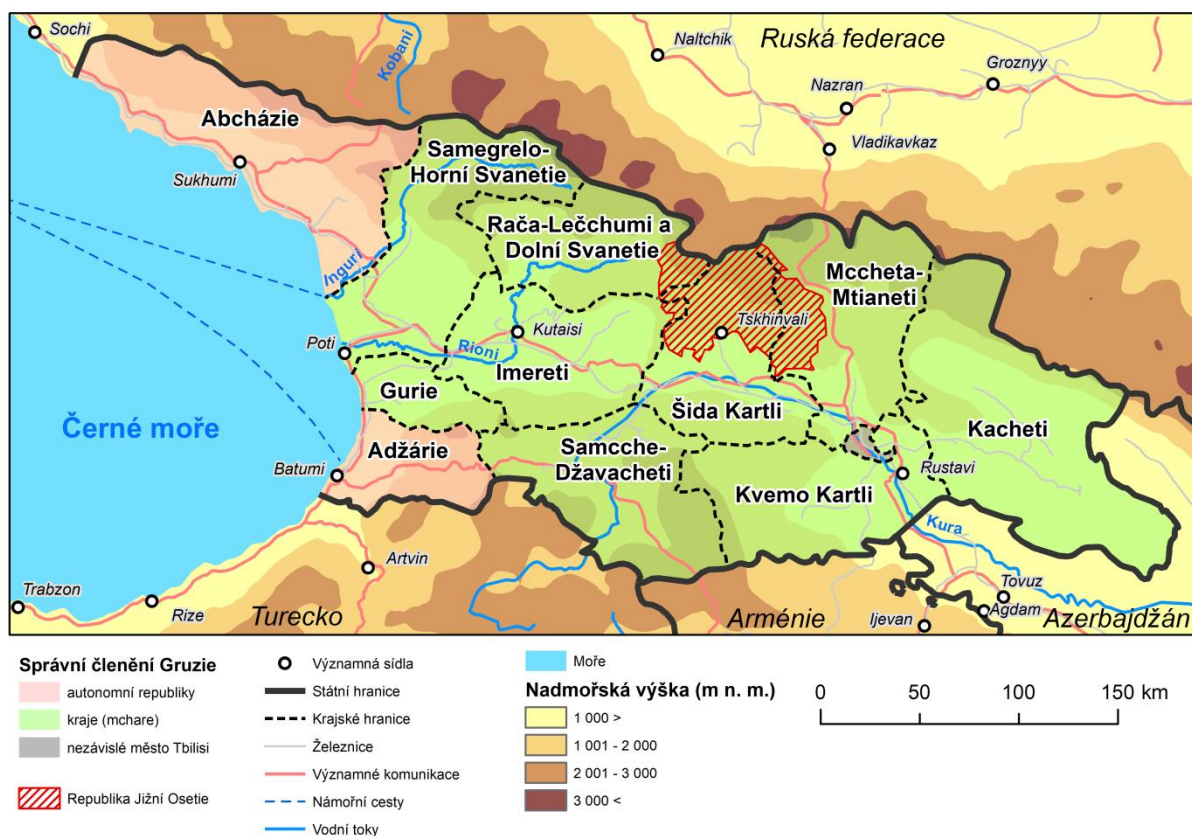

Zdroj: převzato z Geostat Georgia, 2019

9.4. Regionalizace Gruzie

Administrativně lze území Gruzie rozdělit do 12 regionů. Mezi těmito regiony je samostatná jednotka hlavní město Tbilisi a dále dvě autonomní republiky a to Abcházie a Jižní Osetie. Regionalizace je znázorněna na obrázku č. 8 a v tabulce č. 6.

Obrázek č. 8: Znázornění regionalizace Gruzie s označením Jižní Osetie a Abcházie

Zdroj: vlastní zpracování dle ArcGIS, 2019

Tabulka č. 6: Regionalizace Gruzie

Region	Města			
Tbilisi	Tbilisi			
Guria	Ozurgeti	Chokhatauri		Lanchkhuti
Imereti	Kutaisi	Zestafoni	Tskaltubo	Samtredia
	Chiatura	Sachkhere	Terjola	Vani
	Tkibuli	Bagdati	Kharagauli	Khoni
Kakheti	Telavi	Akhmeta	Gurjaani	Kvareli
	Dedoplists karo	Lagodekhi	Sagarejo	Sighnaghi
Mtskheta-Mtianeti	Akhalgori	Dusheti	Tianeti	Kazbegi
	Mtskheta			
Racha	Ambrolauri	Lentekhi	Oni	Tsageri

Lechkhumi a Kvemo Svaneti				
Samegrelo- Zemo Svaneti	Poti	Abasha	Senaki	Zugdidi
	Martvili	Tsalendjik ha	Khobi	Chkhorostsku
	Mestia			
Samtskhe- Javakheti	Adigeni	Aspindza	Akhalkalaki	
	Akhaltzikhe	Borjomi	Ninotsminda	
Kvemo Kartli	Gardabani	Bolnisi	Marneuli	
	Daminisi	Tetritskaro	Tsalka	
Shida Kartli	Gori	Kaspi	Kareli	Khashuri
	Eredvi	Kurta	Tigvi	
Au. r. Adžárie	Batumi	Kobuleti	Khelvachauri	Keda
	Khulo	Shuakhevi		
Au. r. Abcházie	-			
Au. r. Jižní Osetie	-			

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Government of Georgia (2019)

V tabulce č. 7 vidíme celkový počet obyvatel v regionech, zároveň je zde uvedený počet obyvatel žijících v urbánní a rurální oblasti. Pro autonomní republiky Jižní Osetie a Abcházie Gruzie tyto data nezveřejňuje.

Tabulka č. 7: Počet obyvatel v městských a venkovských oblastech v roce 2018 v tisících.

Region	Celkem v tisících	Městské obyvatelstvo v tisících	Venkovské obyvatelstvo v tisících
Georgia	3 730	2 175	1 555
Tbilisi	1 159	1 128	30
Autonomní republika Abcházie	-	-	-
Autonomní republika Jižní Osetie	-	-	-
Autonomní republika Adžárie	346	195	151
Guria	111	32	79
Imereti	507	248	259

Kakheti	315	71	243
Mtskheta-Mtianeti	94	22	72
Racha-Lechkhumi a Kvemo Svaneti	30	7	23
Samegrelo-Zemo Svaneti	321	127	194
Samtskhe-Javakheti	156	55	101
Kvemo Kartli	432	187	245
Shida Kartli	259	103	156

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Geostat Georgia, 2019

Následující tabulka č. 8 je důležitá z pohledu realizace projektů. Pomoc by měla směřovat do nejchudších oblastí Gruzie, níže uvedená tabulka zobrazuje, kterých oblastí se to týká. Znázorňuje, které regiony jsou bohaté a které jsou na tom o něco hůře. Opět pro obě autonomní republiky Gruzie data neposkytuje. Z tabulky č. 7 lze vidět, že v Gruzii převažuje městské obyvatelstvo nad venkovským jedinou výjimkou je region Racha Lechkhumi a Kvemo Svaneti. Problémem, se kterým se Gruzie dodnes potýká, jsou výrazné rozdíly mezi městy a venkovem. Ostatně tento problém není výhradou Gruzie, ale postihuje i ostatní rozvojové země. Diference mezi urbánní a rurální oblastí přetrvaly i přes ekonomický růst po roce 2000 a výrazné zahraniční investice, které také podpořily ekonomiku státu. Největší rozdíly lze pocítit v oblasti zdravotnictví, vzdělávání a sociálních služeb.

Tabulka č. 8: Hrubý domácí produkt v regionech Gruzie

Region	Hrubý domácí produkt regionu v mil. GEL	Hrubý domácí produkt regionu na osobu v tisících GEL
Tbilisi	18948	16349
Autonomní republika Abcházie	-	-
Autonomní republika Adžárie	3367	9731
Autonomní republika Jižní Osetie	-	-
Guria	762	6865
Imereti	3791	7477
Kakheti	2145	6809
Mtskheta-Mtianeti	672	7148
Racha-Lechkhumi a Kvemo Svaneti	193	6433
Samegrelo-Zemo Svaneti	2438	7595
Samtskhe-Javakheti	1110	7115
Kvemo Kartli	3085	7141

Shida Kartli	1325	5115
--------------	------	------

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Geostat Georgia, 2019

V tabulce č. 8 jsou zaznamenány hodnoty pro rok 2017, první sloupec uvádí hodnotu hrubého domácího produktu v milionech GEL²⁷ pro daný region. Druhý sloupec je přepočítaný podle počtu obyvatel v regionu na HDP na obyvatele v tisících. Pro autonomní republiky Jižní Osetii a Abcházii nejsou známa data díky politickému vlivu Ruska. Z tabulky vychází, že nejchudším regionem z pohledu HDP na obyvatele Gruzie je oblast Shida Kartli, nejbohatším pak po hlavním městě Tbilisi region Autonomní republiky Adžárie. V rámci podpory nejslabších regionů by pomoc měla mířit tedy především do oblastí: Shida Kartli, Guria, Kakheti a Racha-Lechkhumi spolu s Kvemo Svaneti.

9.5. Autonomní republika Abcházie

Území Abcházie je pro tuto diplomovou práci v porovnání s ostatními regiony odlišná, neboť tato oblast bude specifická spolu ještě s Jižní Osetií. Abcházie je autonomní republikou tvořící součást Gruzie, která leží na severozápadě mezi řekami Inguri a Psou, na východním břehu Černého moře. Za své hlavní město považuje město Suchum, jak už bylo uvedeno v kapitole regionalizace Gruzie. Její rozloha není zanedbatelná, 8,7 tis. km² představuje necelou jednu desetinu celkové plochy Gruzie. Abcházie spojuje populaci 200 000 obyvatel, z nichž více než 10 % tvoří muslimové.

Aby bylo lépe porozumět jejich tendenci odtržení se od Gruzie, je nutné poohlédnout se zpět do historie. „*Legendární království Kolchida, které existovalo od poloviny 2. tisíciletí před n. l., zahrnovalo podstatnou část území současné Gruzie, včetně Abcházie. Od těch dob je území současné Abcházie nepřetržitě obýváno Gruzíny. S výjimkou římskobyzantské nadvlády (1. stol. př. n. l. – 8. stol. n. l.), vpádu Peršanů (6. stol.) a Arabů (7. stol.), kdy spadala pod jiné gruzínské státní útvary (Egrisi, Lazika atd.), byla Abcházie vždy součástí jednotného gruzínského státu*“ (Gamacharia a spol., 2014, str. 9).

Výsledkem konfliktu v Abcházii bylo získání kontroly nad takřka celým územím historické Abcházie (kromě údolí Kodori), vyhlášení svrchovanosti a nezávislosti

²⁷ Gruzínský lari

Abcházů na Gruzii. I přesto že se objevují rozpory ohledně abcházských dějin. Fakt, že je Abcházie nedělitelnou součástí Gruzie, že historický Abcház je Gruzín a že nikdy neexistoval nezávislý abcházský stát, v tom jsou všichni zajedno. (Gamacharia a spol., 2014)

Abcházie v minulosti byla suverénní a nezávislé knížectví. V roce 1864 bylo dobyto Ruskem. Od této doby posilovalo Rusko svůj vliv v této oblasti. Gruzínská sovětská socialistická republika uznala sovětskou socialistickou republiku Abcházii dne 21. května 1921. O několik měsíců později, konkrétně 16. prosince 1921, uzavřely Abcházie a Gruzie dohodu, díky které společně vstoupily do obranného, politického a finančně-ekonomického svazku „díky hlubokým národním poutům“ (Gamacharia a kol., 2014). V praxi tato dohoda fungovala tak, že Abcházie bude vstupovat do všech svazků, především do Federace zakavkazských republik, prostřednictvím Gruzie, ne tedy samostatně a bezprostředně. Z toho lze usuzovat, že podle dohody nedošlo k sjednocení dvou rovnoprávných republik, ale Abcházie se stala pouze začleněnou do republiky Gruzie. O několik let později Stalin, ačkoliv byl sám Gruzínek, Abcházii degradoval jako autonomní sovětskou socialistickou republiku Gruzie v souladu s platnou ústavou SSSR a na základě rozhodnutí VI. sjezdu sovětu Abcházské sovětské socialistické republiky (Gamacharia a kol., 2014). Během teritoriální jednoty SSSR neměl tento počín na žádný stát dopad. Pouze v Abcházii docházelo k procesu centralizace a unitarizace SSSR. Avšak po rozpadu SSSR Abcházie začala usilovat o nezávislost a Gruzie s Ruskem si začaly tuto oblast nárokovat. Tím započal spor, který se táhne až do současnosti. Abcházská nabídka na obnovení společné dohody z doby před rokem 1931 byla odmítnuta ze strany gruzínské vlády a celá situace vyeskalovala 14. srpna 1992, kdy Gruzie do této oblasti ofenzívně zasáhla a výrazně selhala. Od roku 1993 probíhají jednání mezi Gruzii a Abcházíí ohledně řešení situace, ale doposud nedošlo k zásadním změnám. Pouze ze strany gruzínské vlády došlo k důležitému rozhodnutí. Gruzie se zavázala k zachování míru v okupovaných oblastech, tato mírová iniciativa se jednostranně zavazuje k nepoužití síly a neobnovení palby, tak aby problém teritoriální celistvosti mohl být řešen mírovou cestou. Vztahy jsou na bodu mrazu, Abcházská republika je proto dnes dalším „de facto“ existujícím, ale neuznaným státem. Ruská federace v poslední době podnikla několik kroků, které by šlo považovat za implikované „de facto“ uznání této oblasti jako státního celku.

9.6. Jižní Osetie

Jižní Osetie je označována za druhou konfliktní oblast, zároveň se jedná o druhou autonomní část Gruzie. Tato separatistická republika se nachází v severní části Gruzie, viz obrázek č. 8, hraničící s ruskou Severní Osetií. Rozlohou zabírá přibližně 3900 km². Za hlavní město považuje město Cchinvali. Jižní Osetie je de iure součástí Gruzie, avšak od 90. let minulého století se pokoušejí osetští političtí představitelé o prosazení nezávislosti na Gruzii. „V letech 1991-1992 proběhla v Jižní Osetii válka a od té doby je situace v tomto de facto státu obdobná jako situace ve výše zmíněném případě Abcházie a současný stav by se dal nazvat termínem „zamrzlý konflikt““ (Souleimanov a Hoch, 2012, str. 17).

Po skončení války se Jižní Osetie označila za de facto stát. Problémem bylo, že žádný z mezinárodně uznaných států neuznal jeho suverenitu. To všechno se změnilo až po válce v roce 2008, kdy jako první uznalo suverenitu tohoto státu Rusko²⁸. Tímto počinem dalo Rusko najevo svoje politické zájmy o tuto oblast. Svůj vliv na zdejší obyvatele se Rusko nebojí prosazovat různými metodami jako je např. kontrola místních sdělovacích prostředků a občanských společností nebo ovlivňování a manipulace soudnictví a úřadů. Dalším pokusem bylo např. současné referendum o změně názvu území. Zde šlo o změnu na „Republiku Jižní Osetie – stát Alanie“, referendum prošlo většinou. Tento krok by mohl být považován jako předchůdce potenciálních ústavních změn ze strany Ruska. Takovéto změny by mohly umožňovat spojení se Severní Osetií – Alanie, která je federální oblastí Ruska. Důsledkem toho se stává, že dochází k postupnému odstraňování gruzínského středního vzdělávání ve školách a zakazování svědků Jehovových²⁹ ze stran úřadů. Vývoj této oblasti do budoucna bude možné vidět po dubnových prezidentských volbách, kdy Anatolij Bibilov nahradí stávajícího úřadujícího prezidenta Leonida Tibilova.

²⁸ Další státy, které následovaly v uznání suverenity, byla Nikaragua, Venezuela, Nauru a Tuvalu.

²⁹ v oblasti Jižní Osetie jsou označováni jako „extremistická“ skupina. (Freedomhouse, 2019)

10. Geokódování

Organizace AidData, jako výzkumná a inovační laboratoř, prosazuje, aby informace o vývoji v oblasti rozvojové pomoci byly přístupné a užitečné nejen pro osoby s rozhodující funkcí. Díky tomu se začal prosazovat nový trend v oblasti efektivnosti rozvojové pomoci a to geokódování, jinými slovy geografické kódování. Představuje označování projektů a činností s přesnými geografickými údaji, které umožňují tvořit dynamické mapy a další hloubkové analýzy podle toho, kde tyto rozvojové aktivity probíhají. Hlavní iniciativa geokódování by měla představovat geokódovací normy, které budou zajišťovat to, že projekty budou snadno zjištělné podle místa realizace. Zainteresaným stranám pak pomáhá sledovat např. toky pomoci, snižovat neefektivnost a zajišťovat zlepšování v oblasti účinnosti a odpovědnosti rozvojové pomoci. Pro pracovníky zabývající se projektovým cyklem by pak mělo být snazší přidělovat pomoc, protože budou mít přehled, kde se které projekty již realizují. Další výhodou by pak mělo být následné jednodušší hodnocení projektů a předcházení problému velkého množství dárců v daných oblastech.

Označování umístění konkrétních rozvojových projektů umožňuje všem lidem vidět, kdo a co v dané zemi financuje. Organizace AidData zároveň provádí osvětu mezi vládami států, dárci a dalšími zúčastněnými organizacemi v mnoha zemích, aby využívali této mezinárodní metodiky. Geokódování má do budoucna velký potenciál a mělo by se vyvíjet pozitivně.

Metodika geokódování, kterou vytvořila organizace AidData svým programem se stala světovým standardem, který byl začleněn do metodiky IATI. Pod touto zkratkou objevíme organizaci nazývajícím se Mezinárodní iniciativa pro transparentní pomoci (International Aid Transparency Initiative). Hlavní úkoly organizace se zaměřují na zlepšování v oblasti transparentnosti zdrojů pomoci ať už rozvojové, tak humanitární. Organizace zároveň propojuje vlády zemí, mezinárodní instituce, soukromé organizace a občanská sdružení za účelem zveřejňování údajů a spolupráce v rozvojových zemích. Veškeré spolupracující organizace musí zveřejňovat data podle standardů IATI. Výhodu zveřejňování dat dle IATI standardů mohou čerpat všichni zúčastnění. Kromě veřejně přístupných poskytovaných informací AidData zprostředkovává i nástroje a geoprostorové analýzy, které mohou využívat různé organizace. Těmito hlavními nástroji jsou:

- 1) Sbírání a organizování geoprostorových dat
- 2) Příprava vizualizací a analýz prostřednictvím geoprostorových dat
- 3) Poskytování hodnocení a doporučení geokódovacích postupů
- 4) Sestavování a zavádění vlastních IT

Všechny čtyři nástroje spolu souvisí a snaží se vylepšovat fungování geokódování. První nástroj umožňuje sbírání a shromažďování dat ohledně geografických souřadnic a kódu činností k projektovým datům, které se dají dále využít při vizualizaci a tvorbě map. Druhým nástrojem je možné vytváření interaktivních map a panelů dat, podle kterých lze hodnotit současné toky pomoci a informovat o možných přidělených budoucích prostředcích. Další nástroj umožňuje provádět hodnocení, radit a podávat připomínky v rámci dlouhodobého spravování geokódovaných informací. Poslední nástroj nabízí vytváření aplikací, které by vylepšovaly stávající klientské systémy, tak aby docházelo k rozvoji dostupnosti pro stále širší skupiny uživatelů.

AidData původně začínala s geokódovací metodikou vytvořenou společně s programem Uppsala Conflict Data Program (UCDP), tato verze byla v červnu roku 2017 inovována a díky tomu vznikla nová verze.

Základními pravidly pro geokódování jsou podle AidData (2017):

- 1) Hledání umístění projektu
- 2) Ověření polohy projektu
- 3) Kódovací body
- 4) Oblasti kódování
- 5) Kódovací řádky

Hlavní pravidla pak ještě doplňují pokročilá pravidla, jejichž primárním úkolem je doplňovat informace o nepřesných lokalitách projektů. Můžeme sem zařadit např. místa s dvojjazyčnými názvy, nejasná místa nebo odkazy typu vague area.

Organizace AidData používá dvě metody geokódování. První metodou je způsob Standardu IATI, druhou možností je pak metoda Přesného systému IATI. Obě metody jsou shrnuty v tabulkách č. 9 a č. 10. Jediným rozdílem mezi oběma způsoby je, že Standard IATI používá méně tříd umístění oproti Systému přesnosti dat, který ale doplňuje o geografickou přesnost, která má místa přesněji lokalizovat.

Tabulka č. 9: Shrnutí metodiky Standardu IATI

Třída umístění		Geografická přesnost	
1	Administrativní oblasti – např. stát, provincie	1	Přesná
2	Obydlené místo – např. obec	2	Přibližná
3	Struktura – např. silnice		
4	Další topografické vlastnosti – např. národní park		

Zdroj: vlastní zpracování dle dat AidData, 2017

Tabulka č. 10: Shrnutí metodiky Systému přesnosti dat

Geokód	Charakteristika
1	Přesně lokalizované místo
2	Mimo přesné místo – souřadnice se vztahují k sousednímu místu do 25 km
3	Analogické umístění s druhým správním dělením (ADM2) – okres nebo město
4	Analogické umístění s prvním správním dělením (ADM1) – kraj nebo stát
5	Místo vztažené k odhadovaným souřadnicím, popř. více než 25 km od určitého místa
6	Místo vztažené k nezávislé politické entitě, celorepublikové projekty
7	Nejasné místo
8	Místo spjaté s nezávislým politickým subjektem – vláda je jediný přímý příjemce

Zdroj: vlastní zpracování dle dat AidData, 2017

Metoda systému přesnosti dat byla aplikována dále v praktické části práce. V následujícím odstavci ji detailněji popíšeme. Pod geokódem 1 se označuje přesně lokalizované místo, obydlené nebo s fyzickou strukturou (jako např. škola, zdravotní středisko). Zároveň do tohoto kódu patří umístění, na které se lze napojit na jiných

místech, tak aby tvořila linii (např. silnice, železnice apod.). Geokód 2 se používá pro blízké místo, které je do vzdálenosti 25 km od přesné polohy. Označení 3 platí pro umístění odpovídající analogickému s administrativním dělením druhého řádu (ADM2), tedy okres nebo obec. Poloha odpovídající analogicky s administrativním dělením prvního řádu (ADM1), kam patří provincie států, nese označení 4. Umístění, která jsou souřadnicově odhadnutá jako např. podél řek, mezi obydlými místy nebo při vzdálenosti více než 25 km od určitého místa, se značí geokódem 5. Zároveň sem patří i polohy obsahující velké topografické rysy, např. národní parky přesahující hranice států. Geokód 6 obsahuje umístění pro celostátní projekty i pro projekty, které nelze přesněji určit. Vztahují se často k nezávislé politické entitě a očekává se, že budou řešeny lokálně. Geokód 7 označení pro nejasné místo, bylo v roce 2016 zrušeno. Posledním označením je 8, spojuje se s nezávislým politickým subjektem, kde vláda je výhradním příjemcem pomoci. Jde tedy např. o budování kapacit, rozpočtovou podporu a další.

11. Aspekty pomoci

Nejdůležitějším znakem projektu by mělo být, aby odpovídal konkrétním potřebám obyvatel. Ne vždy se to podaří, proto jsou pro projekty důležité případové studie, při kterých se zohlední všechny okolnosti. Při projektovém cyklu, kdy dochází k výběru lokality a zaměření projektu v konkrétní zemi, musí gestoři brát v potaz hned několik věcí.

Chambers (2008) popisuje 6 zásadních vlivů, při kterých dochází k chápání venkova a zkruslení chudoby. Svoji studii postavil na rozvoji venkova z pohledu turismu, ale dá se aplikovat i na pracující osoby ve venkovských oblastech jako jsou např. pozorovatelé, zaměstnanci, kteří zde pracují a žijí. Chambers (2008) jmenuje těchto 6 vlivů, díky kterým může dojít ke zkruslení chudoby:

1. „Spatial biases“ jako prostorové předpoklady
2. „Projekt bias“ jako předpoklad projektu
3. „Person biases“ jako osobní předsudky
4. „Dry season bias“ jako předpoklady období
5. „Biases of politeness and timidity“ jako předsudky slušnosti
6. „Professional biases“ jako profesní předpoklady

U spatial biases hodnotíme především pozemní dostupnost, jako je např. propojení cestami a jejich kvalitou. Dostupnost u prostorových předpokladů specifikuje na tři oblasti:

„Urban“ jako vzdálenost od města	„Tarmac“ jako asfaltový povrch silnice	„Roadside“ jako výhoda blízkosti pozemní komunikace
----------------------------------	--	---

První oblastí charakterizuje význam blízkosti většího města, druhou blízkost silničního tahu a jeho kvalitu, zda jde o zpevněnou či nezpevněnou cestu. Popisuje, že chudší obyvatelé se častěji nachází ve vzdálenějších oblastech od větších měst, nejen od hlavního města. Větší města jsou hustěji osidlována, lépe propojena dopravními tahy, zároveň zde najdeme více služeb a zázemí pro společnosti či různá správní centra. Často se stává, že chudí lidé jsou z těchto oblastí vytlačováni do méně obydlených oblastí, kde z výhod města nemohou čerpat a tím se stávají ještě chudšími. Právě proto je pro vesnický život klíčová doprava a zprostředkovávání nejrůznějších potřeb

prostřednictvím vozidel a k tomu je nutná pozemní propojenost komunikacemi. Ve své studii Chambers (2008) uvádí, že v těsné blízkosti silnic dochází k snadnějšímu rozvoji. V okolí významnějších tahů se snáze rozvíjí služby (např. školy), průmysl (např. továrny či zpracovatelské haly) nebo různé trhy. Neméně významný je i povrch komunikace, který je posledním kritériem. Čím více kvalitní povrch, tím větší zde existuje šance na rozvoj. U kvalitnějších komunikací platí, že jsou blíže centru, a když jsou blíže centru, jsou více frekventované. Lidé žijící u asfaltových silnic mají zároveň vyšší šanci k obslužnosti oblasti např. hromadnou dopravou, elektřinou nebo vodovodním potrubím. Díky tomu dochází k narůstání ceny pozemků v těsné blízkosti kvalitnějších silnic. Důsledek je pak stěhování chudších obyvatel do oblastí, které jsou od těchto tahů více vzdálené. Dalším faktorem, který se pojí s dopravou, je cena ropy, která se odráží na ceně pohonných hmot. Vysokým nárůstem ceny ropy jsou nejvíce dotčeny rozvojové země nemající vlastní zásoby ropy. Vysoká cena se pak odráží na výdajích domácností.

K budování sítí kontaktů dochází u předpokladu projektu, které propojují vzájemně urbánní a rurální oblasti. Tam, kde se něco děje, ať už z pohledu turismu či rozvoje, jsou oblasti, kam putují peníze. Zároveň zde najdeme zaměstnance, personál či různé agentury, díky kterým vznikají skupiny vykonávající aktivity, které posilují místní a které pomáhají přitahovat pozornost ostatních. Chambers (2008) popisuje, jako nejlepší ukázkou projektu, takový projekt, který na sebe dokáže strhnout celosvětovou pozornost.

Osobní předsudky

Častým postojem chudších lidí je neangažovanost do skupin, ani participace s bohatšími lidmi např. kvůli společenským zásadám. Chudší lidé jsou častěji méně výrazní a nečlenští je pak těžké s nimi jednat. Jejich hlasy pak nemusejí být slyšet ani na žádných zasedáních či veřejném rozhodování. Chambers (2008) zde zmiňuje i genderovou nerovnost mezi chudými muži a ženami na vesnicích. A dále i jejich konzervativnost vůči inovacím a novým postupům ať už z důvodu složitějšího dostávání se k těmto informacím, nedostatku prostředků, které inovace vyžadují, či nedůvěře k novému. Neposledním bodem je fyzická kondice chudých lidí, ti kteří jsou aktivní a zdraví jsou průbojnější a mají větší šanci rozvíjet se než lidé, kteří jsou nemocní anebo neaktivní. Starší lidé na venkově jsou více ohroženi chudobou.

Předpoklad období sucha nejde pro Gruzii aplikovat, neboť se jedná o tropickou sezónnost. Ve stručnosti v tomto případě většina obyvatel bydlící v tropickém pásu, je závislá na zemědělství především na pěstování plodin. Chambers (2008) popisuje, že nejtěžší je období dešťů, protože s sebou nese tvrdou práci, vysokou cenu potravin, šíření infekcí, všechny tyto faktory mohou vést k podvýživě a poklesu tělesné hmotnosti. Tím jsou postiženi právě nejčastěji nejchudší obyvatelé, ženy a děti.

U vlivu profesních předpokladů Chambers (2008) zmiňuje častý jev, kdy se projekty zaměřují na méně chudé, a zdůrazňuje, že problémem jsou odborné vzdělání, zájmy a hodnoty. Méně chudí obyvatelé se mohou školit např. v oblasti zemědělství, aby mohli vypracovávat zemědělské plány a poskytovat poradenství. Zvláště v oblasti výživy a zdraví je důležité směřovat odborné vzdělání nejchudším lidem.

12. Hodnocení

V praktické části jsem hodnotila sektorovou a prostorovou lokalizaci projektů. V sektorové lokalizaci jsem projekty uspořádala dle zaměření, znázornila, jací gestoři a realizátoři se podíleli na uvedených realizovaných projektech. Zároveň jsem zhodnotila, do jakých sektorů byla pomoc investovaná, v rámci prostorové lokalizace jsem vytvořila výslednou mapu, v této části jsem dále diskutovala lokalizaci realizovaných projektů.

12.1. Realizované projekty v Gruzii

Pro výzkum bylo použito celkem 71 realizovaných projektů v Gruzii v období let 2003 až 2017 bez rozdílu, na jaké téma byl projekt orientován. Těchto 71 projektů představuje veškeré projekty, které ČR v Gruzii zprostředkovala během tohoto období. Rok 2003, jako počátek pozorovaného období, jsem zvolila díky začátku užší spolupráce mezi oběma zeměmi. Posledním rokem pozorování je rok 2017, rokem 2018 totiž začala nová strategie ZRS trvající do roku 2023. Všechny zkoumané projekty jsou zaměřené buď ke konkrétnímu místu, popřípadě k více místům, nebo mají celostátní charakter. V tabulce č. 11 jsou zobrazeny veškeré projekty, s kterými jsem pracovala, zároveň jsou tam uvedeni gestoři, místa realizace, realizátoři a rozpočet. Rozpočet je uveden jako celková suma projektu i v případě, že program běžel více než jeden rok, což se týká většiny projektů a je uveden v tisících Kč. U všech projektů byl zjištěn gestor, problém nastal až u realizátorů. V tomto případě pak bylo obtížné dohledat i místo realizace, neboť ho nebylo možné nikde ověřit. Díky tomu se u 14 projektů nepodařilo místo realizace najít vůbec.

Tabulka č. 11: Zkoumané projekty v Gruzii

Název projektu	Gestor	Místo realizace	Realizátor	Celková suma v tis. Kč
Aid for Trade	MPO	Není	Není	300
Aid for Trade - Obnovení sítě monitorování množství a kvality podzemních vod oblasti Alazani-Agrichai	MPO	oblast Alazani a Agrichai	AQUATEST a.s.	1639
Aid for Trade - Vytvoření informačního systému pro přenos dat a monitoring podzemních vod v municipalitách Kvareli a Lagodekhi	MPO	Kvareli a Lagodekhi	GEOtest, a.s., Brno	900
Podpora stabilizace a rozvoje životních podmínek obyvatel, oblast Orpiri	MZV	oblast Orpiri	Člověk v tísni, o.p.s.	2750
Zpracování mléka v oblasti Dmasisi	MZE	oblast Dmasisi	Člověk v tísni, o.p.s.	1563
Reintegrace odmítnutých žadatelů o azyl a ilegálních migrantů vracejících se dobrovolně do Gruzie/Tbilisi	MV	Není	IOM Praha ve spolupráci s IOM Tbilisi	3800

Prevence nelegální migrace obyvatel z Gruzie do ČR, podpora infrastruktury a rozvoje	MV	Není	Člověk v tísní, o.p.s.	10945
Stabilizace situace obyvatel Gruzie	MV	Tbilisi, region Javachetia	Sdružení Česká katolická charita	3971
Podpora reintegračních mechanismů v Gruzii a prevence neregulární migrace z Gruzie	MV	Není	IOM	4339
Podpora migračního managementu	MV	Není	IOM	1214
Podpora systému reintegrace na trh práce pro obyvatelstvo ohrožené migrací	MV	Batumi, tbilisi	IOM Praha	3406
Podpora rozvoje ekonomických a vzdělávacích aktivit vnitřních uprchlíků	MV	Není	IOM Praha	1406
Podpora domácí pečovatelské služby v regionu Shida Kartli (město Gori a přilehlé vesnice), Gruzie	ČRA	Gori a přilehlé vesnice (region Shida Kartli)	Charita Česká republika	753
Podpora prevence a včasného odhalení rakoviny u žen v oblastech Samegrelo a Shida Kartli	ČRA	oblast Samegrelo, Shida Kartli	Charita Česká republika	10870
Energie z obnovitelných zdrojů energie pro chráněné území – Gruzie, Thuško	ČRA	region Tuško	Glomex MS	7516
Podpora kooperativního hospodaření mezi zemědělci Imeretinského kraje	ČRA	Partskanakanebi, Bagdati (region Imereti)	Člověk v tísní, o.p.s.	1221
Podpora spolupráce a rozvoj kapacit drobných zemědělců a farmářů v západní Gruzii	ČRA	oblast západní Gruzie	Člověk v tísní, o.p.s.	2000
Zřízení a podpora zemědělského servisního centra v okrese Khulo, autonomní republika Adžárie, Gruzie	ČRA	Dioknisi, Didachara (region Khulo)	Charita Česká republika	4000
Posílení připravenosti Gruzie na extrémní výkyvy počasí	ČRA	celá Gruzie	ČHMÚ, Glomex MS, Aquatest a.s.	4460
Posílení připravenosti Gruzie na extrémní výkyvy počasí	ČRA	celá Gruzie	ČHMÚ, Glomex MS, Aquatest a.s.	2731
Dodávka a instalace automatických meteorologických stanic a měřících bodů pro National Enviromental Agency Gruzie	ČRA	Velký Kavkaz	BADGERS - Development Professionals, s.r.o.	3083
Dodávka serveru, instalace databází, datových modelů a software pro základní zpracování dat z hydrologické měřicí sítě stanic povrchových vod	ČRA	Není	AQUATEST a.s.	678
Dodávka hydrologických stanic	ČRA	celá Gruzie	BADGERS - Development Professionals, s.r.o.	2390
Výstavba konstrukcí hydrologických stanic	ČRA	celá Gruzie	NEA - gruzínská agentura pro žp	67
Centrum denních služeb pro seniory v regionu Khashuri	ČRA	okres Khasuri	Organizace pro pomoc uprchlíkům, o.s.	4518
Lidé s postižením samozřejmá a respektovaná skupina	ČRA	Gruzie a Tbilisi	Charita Česká republika	5925
Podpora ohrožené mládeže a mnohočetných a neúplných rodin ve vybraných regionech západní Gruzie	ČRA	Kutaisi, Tskaltubo, Tkubuli (region Imeretie)	Člověk v tísní	6934
Smlouva o dílo Health Resort Development	ČRA	Není		525
Dodávka fyzioterapeutických lehátek - masážních stolů	ČRA	Tbilisi	Výzkumný ústav balneologický, v. v. i., Ircon s.r.o., THERAP-TILIA spol. s r.o.	375
Zavádění oboru adiktologie do vzdělávacího systému Gruzie	ČRA	Není	1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze	3879
Management skladového hospodářství	ČRA	Není	Association of Business Consulting	43

			Organizations of Georgia	
Podpora kooperativního hospodaření mezi zemědělci Imeretinského kraje	ČRA	Partskanakanebi, Bagdati	Člověk v tísni	778
Vypracování technické zprávy v Guria	ČRA	region Guria	GABC – „Guria Agribusiness Center	63
Formulace nového projektu budování kapacit v oblasti prevence závažných havárií v Gruzii	ČRA	celá Gruzie	DEKONTA, a.s.	231
Identifikace projektu: Podpora reformy veřejné správy v Gruzii	ČRA	Tbilisi a další regiony	Institut pro veřejnou správu Praha	231
Příprava plánu péče pro chráněnou krajinnou oblast Tusheti	ČRA	samospráva Akhmeta (oblast Tušsko)	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK)	1930
Zvýšení efektivity řízení Jeskynní chráněné oblasti Imereti	ČRA	jeskyně u Kutajsi v oblasti Imereti	Správa jeskyní České republiky / tým expertů	4697
Obnovitelná energie pro odlehlé části Gruzie	ČRA	Tušsko	Sun House Ltd.	990
Příprava podkladů pro onkologický projekt	ČRA	Není	Není	2
Dodávka techniky tušským pastevcům pro stříhání ovcí	ČRA	region Tušsko	BADGERS - Development Professionals	1700
Podpora efektivního hospodářství družstev v kraji Imereti, Gruzie	ČRA	region Imereti	Člověk v tísni, o. p. s.	6500
Podpora zemědělských servisních center v Dioknisi a Didachara, Autonomní republika Adžárie, Gruzie	ČRA	Dioknisi, Didachara	Charita Česká republika	2601
Rozvoj a podpora gruzínského lázeňství	ČRA	Tbilisi	Výzkumný ústav balneologický, v. v. i., Ircon s.r.o., THERAP-TILIA spol. s r.o.	1320
Rozvoj oddělení dětské hematologie (PCR zařízení a chlazená centrifuga)	ČRA	Tbilisi	BADGERS - Development Professionals, s.r.o.	2933
Rozvoj oddělení dětské hematologie (dodávka mobilního separátoru)	ČRA	Tbilisi	BADGERS - Development Professionals, s.r.o.	1132
Zvyšování kapacit zdravotního personálu z oddělení dětské hematologie	ČRA	Tbilisi	AMCA spol., s.r.o.	659
Edukace zdravotnického personálu z venkovských klinik v oblasti onkologie (ZMR)	ČRA	okres Zugdidi	Charita ČR	2365
Edukace zdravotnického personálu z venkovských klinik v oblasti onkologie (CPC)	ČRA	okres Zugdidi		1022
Budování kapacit v oblasti prevence závažných havárií v Gruzii	ČRA	Tbilisi + přesah na celou Gruzii	DEKONTA, a.s.	7616
Equipment for Kindergarden in Jalaurta	ČRA	region Sachkhere - Jalaurta	N.L.P Sachkhere United Kindergarten	439
Rozvoj udržitelných výzkumných a informačních kapacit oboru adiktologie v Gruzii	ČRA	Tbilisi + přesah na celou Gruzii	1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze	4800
Podpora reformy veřejné správy v Gruzii - expertní podpora v oblasti veřejných financí	ČRA	převážně Tbilisi	Fakulta sociální věd, Univerzita Karlova v Praze	1870
Podpora reformy veřejné správy v Gruzii - zvyšování kapacit v oblasti vzdělávání státní správy	ČRA	převážně Tbilisi	Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem – VYCERRO	1474
Realizace studijních cest a vytvoření e-learningu	ČRA	převážně Tbilisi	Institut pro veřejnou správu Praha	1419

Dodávka dvoukotoučových brusek nožů stříhacích strojků na ovčí vlnu	ČRA	Achmeta a Tušsko	Glomex	57
Odeslání brusek stříhacích strojků	ČRA	Není	Glomex	14
Zavedení systému odkupu brambor od farmářů	ČRA	Není	Charita ČR	208
Vytvoření technického zázemí pro producenty brambor a vlny v Tušsku	ČRA	Achmeta a Tušsko	Charita ČR	1781
Dodávka techniky tušským pastevcům pro stříhání ovcí	ČRA	Dedoplis Tskaro, Gruzie	BADGERS - Development Professionals	200
Hodnocení náchylnosti k sesouvání v hornatých částech Gruzie na příkladu ohrožených sídel, mezinárodní silnice a energovodů v municipalitě Dusheti	ČRA	Dušeti, region Mtskheta-Mtianeti	Česká geologická služba	12565
Podpora tradičního způsobu zemědělské obživy v Tušsku	ČRA	region Tušsko	Charita ČR	6509
Podpora sociálního začleňování zdravotně postižené mládeže, Gruzie, 2015–2017	ČRA	Tbilis + přesah na celou Gruzii	Člověk v tísni, o.p.s.	5488
Zvyšování kvality života a pracovního uplatnění pro ženy se zdravotním postižením v Gruzii	ČRA	Samtredia, Abasha, Senaki	CARE Česká republika z.s.	3000
Zlepšení dostupnosti zdravotní a sociální péče pro osoby s postižením	ČRA	celá Gruzie	Charita ČR	2660
Rozvoj služeb pro děti a mládež s poruchami autistického spektra v Gruzii	ČRA	Tbilisi, regiony Kachetie (Telavi) a Zugdidi	Charita ČR	4700
Lesnická inventarizace a trvale udržitelné lesnické hospodaření v chráněných oblastech Tušheti	ČRA	oblast Tušsko	Mendelova univerzita v Brně, Lesnická a dřevařská fakulta	7351
Vybudování a propagace onkologického screeningového centra v Zugdidi	ČRA	Zugdidi	Charita Česká republika	18931
Vypracování odborného projektu na stavbu screeningového centra v Zugdidi	ČRA	Zugdidi	Inženýring a dozory staveb, s.r.o.	349
Vytvoření základního registru chemických látek	ČRA	Není	Dekonta, a.s.	274
Instalace silniční meteorologické stanice na koridoru TRACECA	ČRA	průsmyk Rikoti	Glomex MX s.r.o.	1395
Podpora prevence, včasné diagnostiky a léčby onkologických onemocnění v Gruzii, VZ výměna zdroje kobaltového ozařovače v Gruzii.	ČRA	Tbilisi	UJP PRAHA a.s.	5293

Aby bylo možné projekty zhodnotit podle sektorů, do jakých peníze putovaly, bylo nutné je nejprve kategorizovat podle zaměření. Kdybychom se podívali na zaměření projektů uskutečněných v Gruzii, tak z grafu je možné vidět, zastoupení témat s počtem projektů. Při porovnání s obrázkem č. 5, viz kapitola sektorové zaměření české ZRS, zjistíme, že odpovídají prioritám české ZRS. Jediná změna nastala u období v letech 2006 – 2010 a následujícího období 2010 – 2017, kdy v prvním období byl kladen důraz na migraci a dobrou správu věcí veřejných, která se následujícím obdobím přeměnila v podporu demokracie, lidských práv a společenské transformace. Dalším důležitým bodem pro období 2010 – 2017 bylo, že mezi prioritní sektory se nedostalo jako samotný sektor zdravotnictví a vzdělávání. Oba dva sektory byly zařazené pod sociální rozvoj. Do statistiky nebyl zařazen jeden projekt, u kterého nebylo možné zjistit, kde se realizoval, na co byl zaměřený a kdo ho realizoval. Našla jsem pouze gestora, kterým

bylo Ministerstvo průmyslu a obchodu s investovanou částkou 300 000,- Kč jednorázově v roce 2011.

V oblasti migrace proběhlo pouze sedm projektů za celé pozorované období, přesto je to stále aktuální téma. Problém vnitřně vysídlených osob zde započal už v 90. letech minulého století a neklidnou situací v separatistických oblastech se jen prohloubil. Mezinárodní organizace pro migraci, dále jen IOM, popisuje, že vnitřně vysídlených osob mohlo být přes 250 000, kteří utekli do hlavního města a okolních okresů konfliktních oblastí. Neméně důležitým bodem je i mezinárodní migrace, která Gruzii postihuje. Remitence zasílané od pracujících Gruzínců v zahraničí, často v Rusku a evropských zemích, zůstávají nadále důležitými příjmy pro velkou část populace. V oblasti tranzitní migrace má Gruzie také nedostatky zvláště s kontrolou státních hranic a migračních toků skrze své území, ty jsou zapříčiněné právě polohou Gruzie. Gestorem v oblasti migrace bylo Ministerstvo vnitra, nejčastějším realizátorem byl IOM Praha, který spolupracoval s IOM Tbilisi.

V oblasti energetiky je u projektů kladen důraz, aby se v Gruzii rozvíjela energie z obnovitelných a udržitelných zdrojů. Ze strany vlády je zájem na tom, aby Gruzie byla soběstačná v dodávkách energie. Díky gruzínskému hornatému povrchu a množství horských řek, jsou podporovány vodní elektrárny na řekách. Čeští investoři pod firmou ENERGO-PRO se v tomto sektoru pohybují už od roku 2007 a za tu dobu dokázali gruzínský sektor energetiky výrazně proměnit. ENERGO-PRO díky investicím do vodních elektráren začal dodávat energii do téměř 85 % území³⁰, kromě hlavního města. Projekty realizované ČR v oblasti energetiky byly zaměřené právě na území, které je špatně dostupné, jako jsou např. odlehlé části nebo chráněné území (např. Tušsko) a kde je komplikované energii rozvádět. Do budoucna má tento sektor v Gruzii rozhodně velký potenciál.

Ekonomicky je Gruzie stále závislá na zemědělství. Realizované projekty v oblasti zemědělství jsou často podobné svým zaměřením. Tím je především snaha o zvýšení konkurenceschopnosti malých zemědělců a dále pak zvýšení kvality životní úrovně na venkově. Proto byly projekty zaměřené nejvíce na podporu malých zemědělců v rozvoji jejich podnikání. Cílem iniciativy české ZRS je pak zvyšování efektivity činnosti farmářů prostřednictvím zvyšování podnikatelských dovedností, a především prostřednictvím podpory spolupráce mezi farmáři. Tím se česká ZRS snaží cílit na

³⁰ Moderní ekonomická diplomacie MZV ČR (2019)

problém klíčových strukturálních problémů gruzínského zemědělství, kterými jsou velká neefektivita, nízká produktivita zemědělské produkce zapříčiněná vysokou mírou fragmentace zemědělského hospodaření, špatná dostupnost infrastruktury při sklizni a zpracování primárních produktů nebo chybějící kvalifikace řídicích pracovníků.

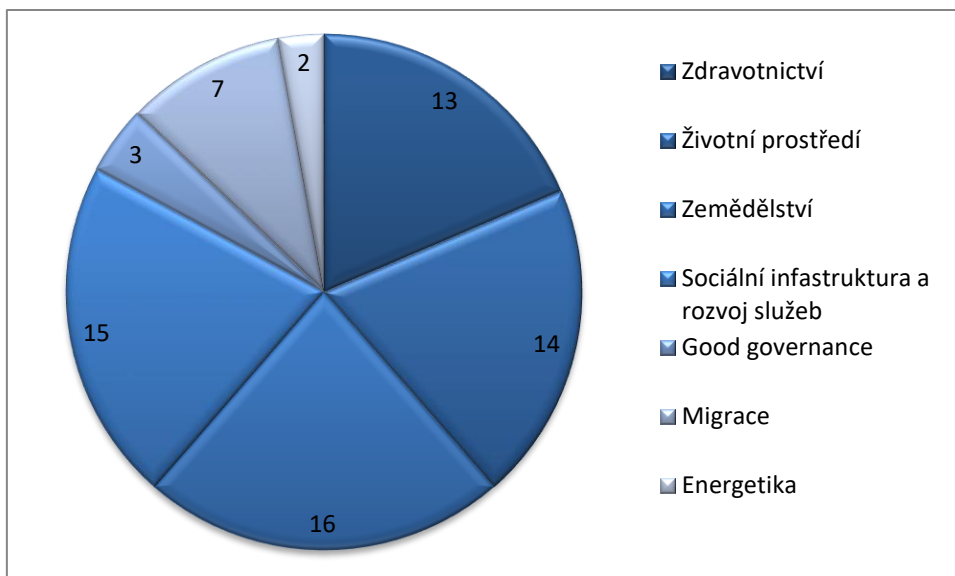
Sektor životního prostředí se začal financovat s rokem 2010, kdy byly realizovány projekty zaměřené na prevenci dopadů extrémních klimatických jevů. Z grafu č. 1 můžeme vidět, že tento sektor se stal druhým nejvíce financovaným. Výsledkem této pomoci se stalo nainstalování několika desítek meteorologických a hydrometeorologických stanic a vytvoření databáze na zpracování klimatických dat, dále byly zvýšeny kapacity Národní agentury životního prostředí. Projekty na prevenci katastrof měly za cíl zmapování a včasné varování před sesuvy půdy v okrese Dusheti v regionu Mtskheta-Mtianeti. Mezi projekty zaměřené na životní prostředí jsem zařadila i projekt zaměřený na podporu managementu Imeretských jeskyní, projekt na péči chráněné krajinné oblasti Tušsko a budování kapacit na prevenci závažných havárií v Gruzii.

Do oblasti zdravotnictví putovalo nejvíce financí ze všech sektorů. Projekty byly zaměřené na oblasti prevence, diagnostiky a léčby rakoviny a dětské leukémie. Zároveň došlo i k vybudování screeningového centra a vzdělávání v oboru adiktologie. ČR si se svým dlouhodobým a cíleným působením vydobyla v Gruzii velmi dobrou pozici v oblasti zdravotnictví.

Projekty realizované v sektoru sociální infrastruktura a ostatní sociální služby byly zaměřeny na oblasti cílené sociální péče a služeb, rozvoj domácí péče, integrace znevýhodněné mládeže, budování kapacit místních sociálních pcenter. Projekty se věnovaly především ohroženým skupinám, jako jsou lidé se zdravotním postižením ať už fyzickým či psychickým, seniory a mládež z neúplných rodin.

ČR zároveň dále poskytla pomoc při reformě veřejné správy, vzdělávání územních samospráv a odbornou asistenci v oblasti fiskální decentralizace, tyto projekty jsem zařadila do oblasti good governance a podpory demokracie.

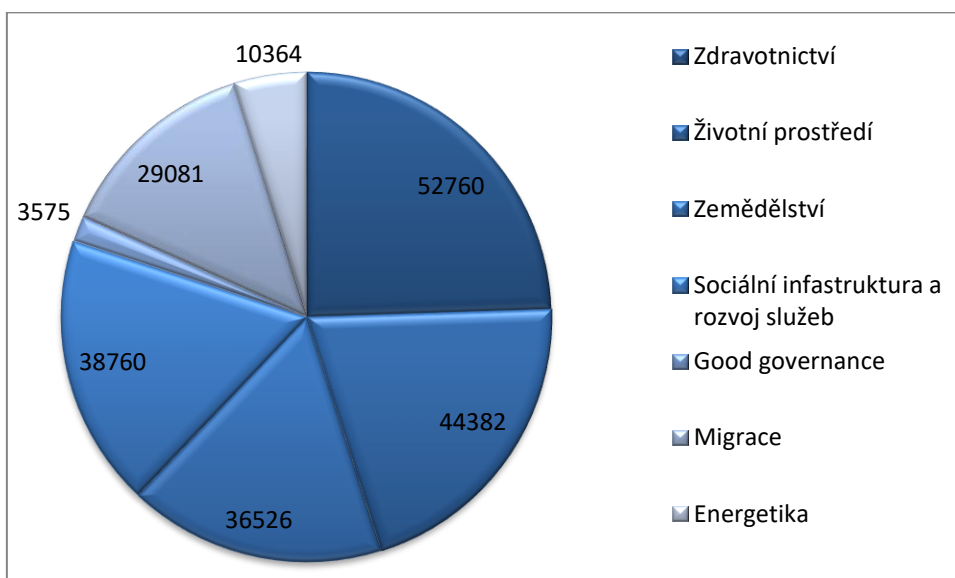
Graf č. 1: Sektory podle počtu realizovaných projektů

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZV a ČRA, 2019

Aby bylo zřejmé, jaký sektor dostal největší finanční podporu, vytvořila jsem graf č. 2. Z něho můžeme vyčíst, že největší finanční toky proudily do sektoru zdravotnictví. Naopak nejméně pomoci šlo do oblasti good governance a podpory demokracie.

Graf č. 2: Sektory realizovaných projektů podle objemu peněz v tisících Kč

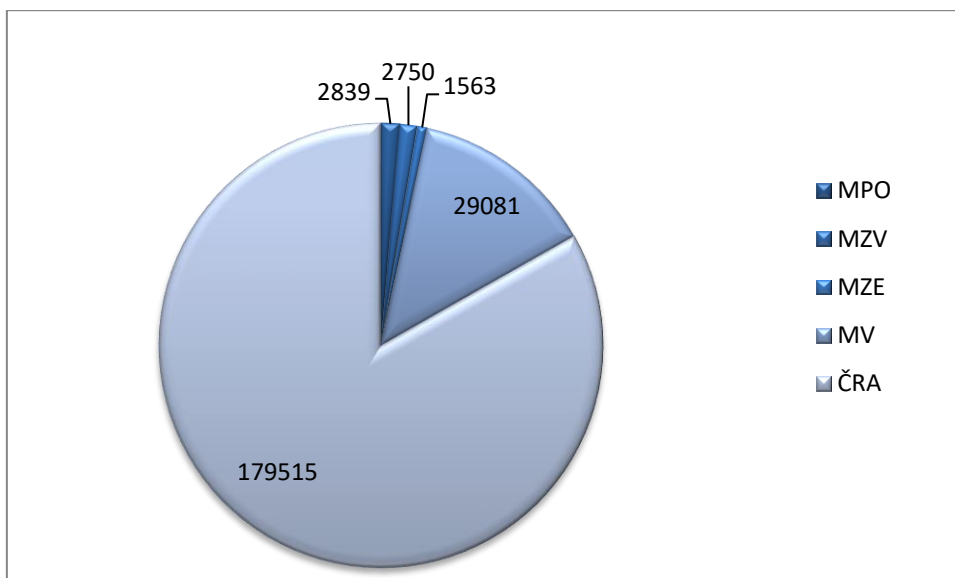

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZV a ČRA, 2019

12.2. Zhodnocení podle gestorů projektů

V grafu č. 3 jsou zaznamenáni gestoři projektů podle celkového objemu pomoci a v grafu č. 4 podle počtu realizovaných projektů.

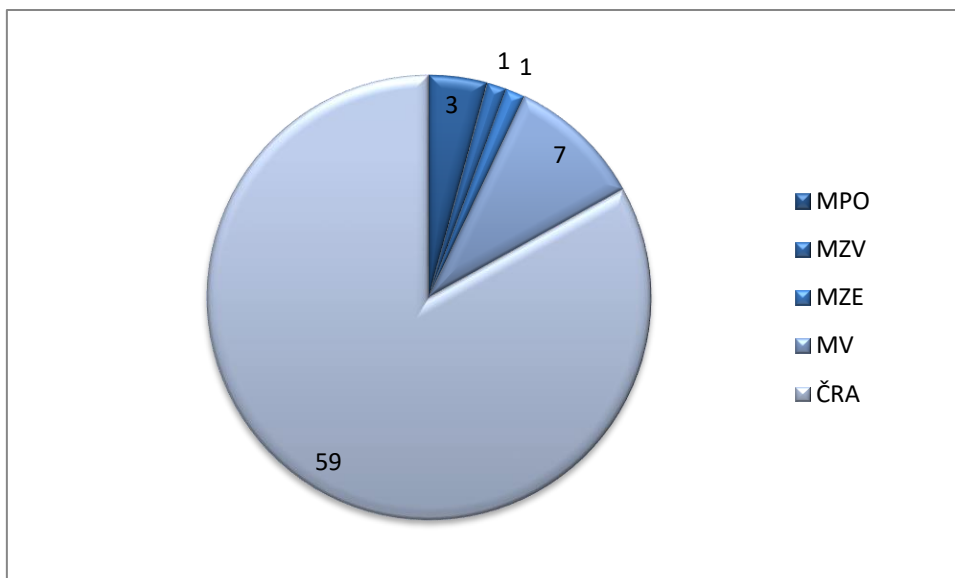
Graf č. 3: Gestoři projektů v Gruzii v období 2003 – 2017 s celkovým objemem pomoci v tisících Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZV a ČRA, 2019

Nejčastějším gestorem v Gruzii pro zkoumané období byla ČRA, jejímž hlavním zřizovatelem je MZV: „Je tedy třeba dát pozor na to, že mnohá společenská pole leží na pomezí „velkých“ polí, např. politického a ekonomického pole. Jako příklad lze uvést nevládní neziskové organizace, které často finančně závisejí na vládě, pro svoji činnost musejí podávat žádosti o dotace nebo se účastnit výběrových řízení, a proto neprovádějí pouze činnosti, které spadají pod jejich deklarované cíle“ (Horký, 2010, s. 22). Dle ČRA bylo v roce 2016 dle usnesení vlády alokováno na bilaterální projekty 40 mil. Kč s celkovou vyčerpanou částkou 33 mil. Kč. Tento budget byl čerpaný především do oblastí zdravotnictví, zemědělství a prevence katastrof. Ministerstvo vnitra se stalo v tomto období druhým nejčastějším gestorem pro toky do Gruzie. Z pohledu počtu realizovaných projektů situaci nastíní graf č. 4.

Graf č. 4: Počty realizovaných projektů v Gruzii z pohledu gestorů

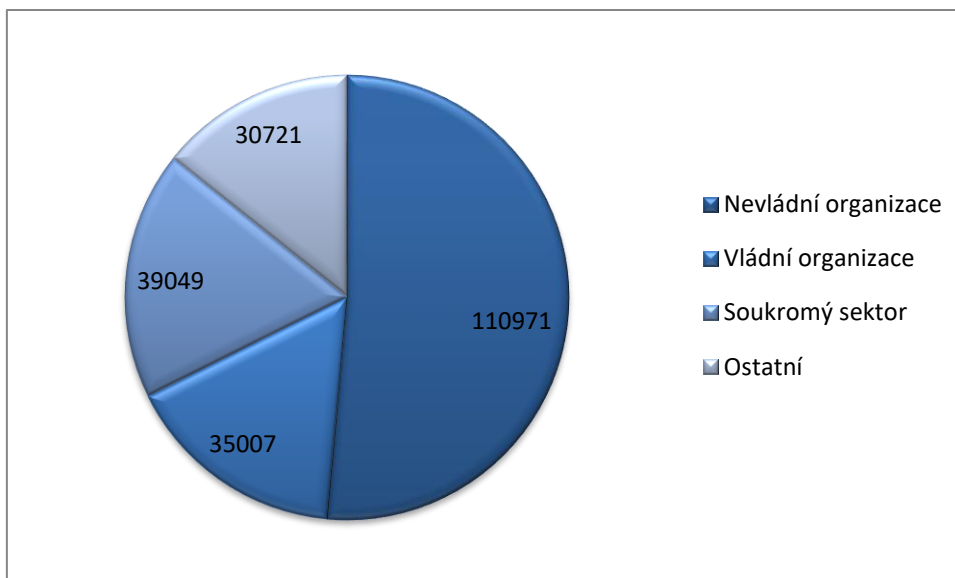

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZV a ČRA, 2019

12.3. Zhodnocení dle realizátorů projektů

Graf č. 5 zobrazuje realizátory projektů rozdělené do 4 základních skupin na nevládní organizace, vládní organizace, soukromý sektor a jako poslední skupinu ostatní. Mezi nevládní organizace byly zařazeny veškeré neziskové organizace. Za vládní organizace jsem označila všechny instituce spravované státem. Firmy spadají do soukromého sektoru a mezi ostatní jsem zařadila všechny zbylé instituce podílející se na realizaci. Graf č. 5 je tvořený podle objemu peněz v tisících Kč, které realizátoři do Gruzie poslali. Finance proudící do Gruzie skrze nevládní organizace tvoří více než jednu polovinu pomoci. Zbylé tři skupiny realizátorů jsou přibližně vyrovnány. Soukromý sektor je po nevládních organizacích druhým největším realizátorem. ČRA aktivně podporuje program B2B, díky kterému dochází k zapojování soukromého sektoru do realizování projektů v rozvojových zemích. Firmy se tak mohou hlásit obvykle na konci kalendářního roku do dotačních programů, při kterých mohou získat dotaci na studie proveditelnosti či na podnikatelské projekty s rozvojovým dopadem ve třetích zemích. Za soukromým sektorem se umístily vládní organizace a posledním jsou ostatní nezařazené instituce a projekty u kterých byl realizátor neznámý.

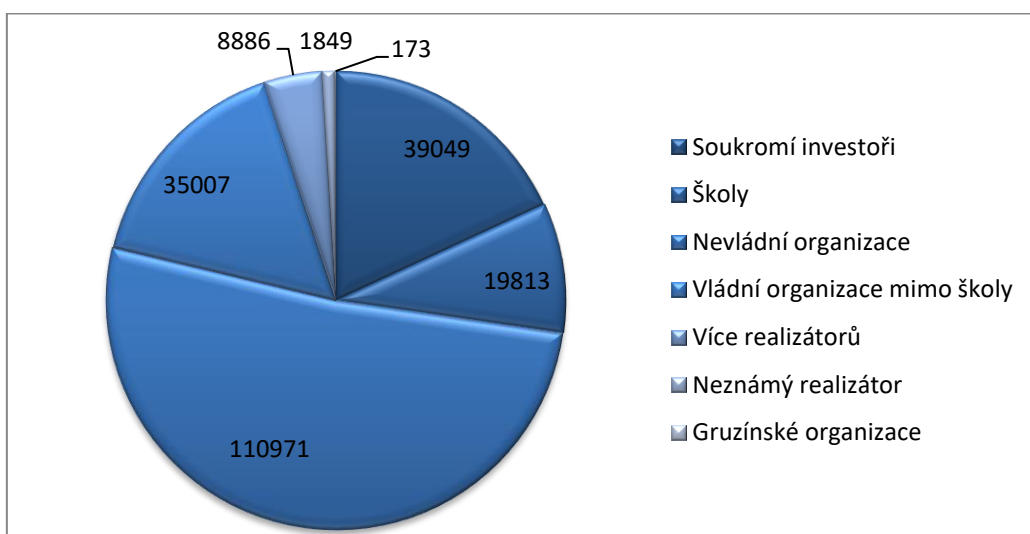
Graf č. 5: Realizátoři projektů v Gruzii v období 2003 – 2017 dle objemu peněz v tisících Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle MZV a ČRA, 2019

Když bychom graf č. 5 ještě detailněji rozebrali, realizátoři projektů budou následující, viz graf č. 6. Soukromý sektor bude pořád stejný spolu s nevládními organizacemi. Vládní organizace bylo možné ještě rozdělit na školy a ostatní vládní organizace. Školy byly aktivní zejména v oblasti zdravotnictví a lesnictví. V těchto oblastech působila 1. Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Mendelova univerzita v Brně. Další skupinou jsou projekty, na kterých se podílelo více realizátorů, tzn. došlo zde ke spolupráci soukromého sektoru s vládním či nevládním sektorem.

Graf č. 6: Realizátoři projektů v Gruzii v období 2003 – 2017 podrobnější dělení v tisících Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZV a ČRA, 2019

12.4. Umístění projektů

Z pohledu

V tabulce č. 12 jsem zjednodušila znázornění počtu projektů podle administrativních jednotek Gruzie za období 2003 – 2017.

Tabulka č. 12: Počet projektů dle administrativních jednotek

Region	Počet projektů
Tbilisi	17
Guria	1
Imereti	9
Kakheti	7
Mtskheta-Mtianeti	1
Racha Lechkhumi a Kvemo Svaneti	0
Samegrelo-Zemo Svaneti	7
Samtskhe-Javakheti	1
Kvemo Kartli	2
Shida Kartli	2
Autonomní r. Adžárie	3
Autonomní r. Abcházie	-
Autonomní r. Jižní Osetie	-
Zaměření na celou Gruzii	9 ³¹

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZV a ČRA, 2019

12.5. Geokódování projektů

Za použitou metodu geokódování jsem zvolila Systém přesnosti dat, která již byla popsána v kapitole geokódování. Jako první jsem uspořádala projekty, protože některé bylo nutné počítat vícekrát díky tomu, že probíhaly na více místech. Po tomto uspořádání už jsem mohla hodnotit projekty podle tabulkového standardu IATI. Deset projektů nakonec nebylo možné ogeokódovat z důvodu chybějícího místa realizace. Problematické byly projekty, které se soustředily na hlavní město a zároveň přesahovaly na území celé Gruzie. Tyto projekty jsem proto označila geokódem 3 s důrazem na město Tbilisi, neboť jako jediné místo bylo potvrzené. Na obrázku č. 9 lze vidět

³¹ včetně projektů, které přesahují z Tbilisi na celou Gruzii

mapový výstup zakreslených projektů. Výsledkem geokódování je pak tabulka uvedená v příloze B, to bylo jedním z cílů této práce.

Tabulka č. 13: Projekty zaměřené na celou Gruzii

Pořadí	Projekt	Geokód
1	Posílení připravenosti Gruzie na extrémní výkyvy počasí	6
2	Dodávka hydrologických stanic	6
3	Výstavba konstrukcí hydrologických stanic	6
4	Formulace nového projektu budování kapacit v oblasti prevence závažných havárií v Gruzii	6
5	Zlepšení dostupnosti zdravotní a sociální péče pro osoby s postižením	6
6	Lidé s postižením samozřejmě a respektovaná skupina	6
7	Dodávka a instalace automatických meteorologických stanic a měřících bodů pro National Environmental Agency Gruzie	6

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZV a ČRA, 2019

Tabulka č. 14: Projekty realizované v hlavním městě Tbilisi

Pořadí	Projekt	Geokód
1	Lidé s postižením samozřejmě a respektovaná skupina	3
2	Dodávka fyzioterapeutických lehátek - masážních stolů	3
3	Identifikace projektu: Podpora reformy veřejné správy v Gruzii	3
4	Rozvoj a podpora gruzínského lázeňství	3
5	Rozvoj oddělení dětské hematologie (PCR zařízení a chlazená centrifuga)	3
6	Rozvoj oddělení dětské hematologie (dodávka mobilního separátoru)	3
7	Zvyšování kapacit zdravotního personálu z oddělení dětské hematologie	3
8	Budování kapacit v oblasti prevence závažných havárií v Gruzii	3
9	Rozvoj udržitelných výzkumných a informačních kapacit oboru adiktologie v Gruzii	3
10	Podpora reformy veřejné správy v Gruzii - expertní podpora v oblasti veřejných financí	3
11	Podpora reformy veřejné správy v Gruzii - zvyšování kapacit v oblasti vzdělávání státní správy	3

12	Realizace studijních cest a vytvoření e-learningu	3
13	Podpora sociálního začleňování zdravotně postižené mládeže, Gruzie, 2015–2017	3
14	Rozvoj služeb pro děti a mládež s poruchami autistického spektra v Gruzii	3
15	Vytvoření základního registru chemických látek	3
16	Podpora prevence, včasné diagnostiky a léčby onkologických onemocnění v Gruzii, VZ výměna zdroje kobaltového ozařovače v Gruzii.	3
17	Dodávka serveru, instalace databází, datových modelů a software pro základní zpracování dat z hydrologické měřicí sítě stanic povrchových vod	3

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZV a ČRA, 2019

Tabulka č. 15: Projekty realizované v krajích a regionech

Region	Projekt	Geokód
Samegrelo a Shida Kartli	Podpora prevence a včasného odhalení rakoviny u žen v oblastech Samegrelo a Shida Kartli	4
Guria	Vypracování technické zprávy v Guria	4
Javachetia	Stabilizace situace obyvatel Gruzie	4
Tušsko	Energie z obnovitelných zdrojů energie pro chráněné území – Tušsko	3
	Obnovitelná energie pro odlehlé části Gruzie	3
	Dodávka techniky tušským pastevcům pro stříhání ovcí	3
	Dodávka dvoukotoučových brusek nožů stříhacích strojků na ovčí vlnu	3
	Odeslání brusek stříhacích strojků	3
	Zavedení systému odkupu brambor od farmářů	3
	Vytvoření technického zázemí pro producenty brambor a vlny v Tušsku	3
	Podpora tradičního způsobu zemědělské obživy v Tušsku	3

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZV a ČRA, 2019

Tabulka č. 16: Projekty s bodovým umístěním

ID	Lokality	Popisek
----	----------	---------

projektů		
1.	Orpiri	Podpora stabilizace a rozvoje životních podmínek obyvatel, oblast Orpiri
2.	Gori	Podpora domácí pečovatelské služby v regionu Shida Kartli (město Gori a přilehlé vesnice), Gruzie
3.	Didach'ara a Dioknisi	Zřízení a podpora zemědělského servisního centra v okrese Khulo, Autonomní republika Adžárie, Gruzie
4.	P'arts'khanaganovi, Bagdat'i	Podpora kooperativního hospodaření mezi zemědělci Imeretinského kraje
5.	Sataplia Cave	Zvýšení efektivity řízení Jeskynní chráněné oblasti Imereti
6.	Didach'ara a Dioknisi	Podpora zemědělských servisních center v Dioknisi a Didachara, Autonomní republika Adžárie, Gruzie
7.	Jalaurt'a	Vybavení do mateřské školy v Jalaurta
8.	Pereval Rikotskiy	Instalace silniční meteorologické stanice na koridoru TRACECA

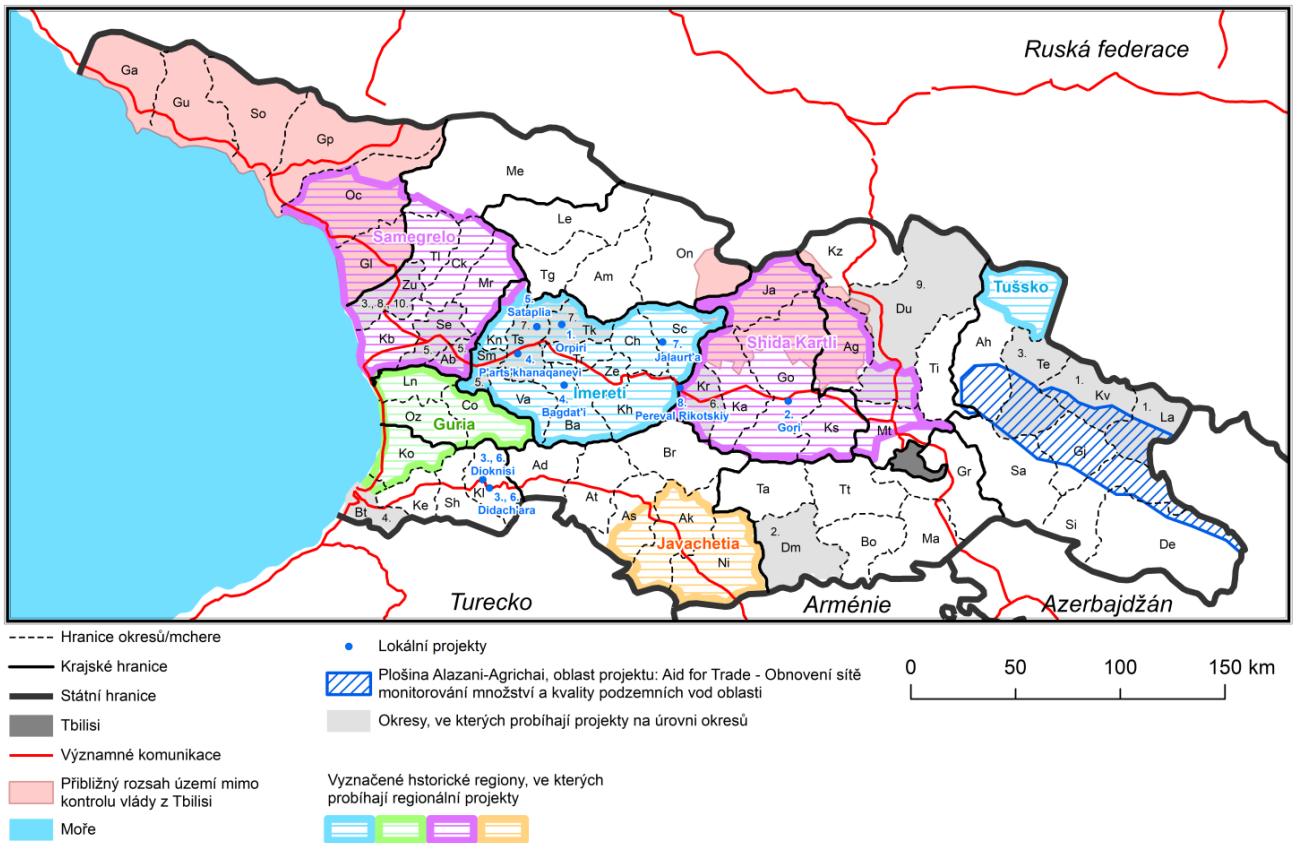
Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZV a ČRA, 2019

12.6. Diskuse oblastí

V rámci podpory nejslabších regionů by pomoc měla mířit především do oblastí: Shida Kartli, Guria, Kakheti a Racha-Lechkhumi spolu s Kvemo Svaneti, protože ekonomicky jsou nejslabší. Z obrázku č. 9 lze vidět, že projekty probíhaly v kraji Shida Kartli, Guria, Imereti a Javachetii. Tyto oblasti zároveň protínají infrastruktury jako např. významný silniční tah. Oblast Guria má výhodu přístupu k Černému moři, ze kterého by mohla využívat potenciál. Region Tušsko se pro minulé roky v oblasti pomoci stal velmi lukrativní, proto se ČR na tento region zaměřila v podstatě komplexně ve více sektorech.

Hlavním cílem diplomové práce bylo zakreslení projektů do mapy. Projekty znázorňuje obrázek č. 9. V mapě jsou zakreslené jak jednotlivé body z tabulky č. 16, tak projekty na úrovni okresů popsané v tabulce č. 15, pro hlavní město Tbilisi je pak vytvořena tabulka č. 14.

Obrázek č. 9: Znázornění realizovaných projektů v Gruzii

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZV a ČRA a ArcGIS, 2019

13. Závěr

V teoretické části byly rozebrány pojmy související s tématem práce. Byly zde vysvětleny principy rozvojové spolupráce, evropské ale i české. Nastíněny pravidla geokódování podle organizace Aiddata.

V praktické části byly geokódovány zkoumané projekty, jejich výstup je umístěn v příloze B. Zároveň zde byly diskutovány oblasti, kam směřují projekty financované ČR. Jako oblast s nejčastějším výskytem můžeme jmenovat region Tušsko, na které se ČR v minulosti specializovala. Dalšími častými místy realizace projektů byly Guria, Shida Kartli a Javachetii. Nejvíce projektů se však vztahovalo k hlavnímu městu, které často tvořilo základní umístění. Velká část projektů měla celorepublikový význam. Co se týče sektorového zaměření, tak nejvíce pomoci bylo investováno do zdravotnictví dále pak projekty v oblasti životního prostředí a sociální infrastruktury a rozvoj sociálních služeb. Nejčastějšími realizátory projektů v Gruzii byly nevládní organizace, ale začínají být více aktivní i soukromý sektor. Největším gestorem se stala ČRA ihned po ní MZV.

Na téma této práce by šlo navázat výzkumem a tvorbou detailnějších analýz, které by se daly porovnávat s podmínkami ostatních států.

14. Přílohy

Příloha A: Seznam zkratk okresů k obrázku č. 9

Použitá zkratka okresu	Okres	Kraj
Kr	Khashuri	Shida Kartli
Kv	Kvareli	Kakheti
Kz	Kazbegi	Mtskheta-Mtianeti
La	Lagodekhi	Kakheti
Le	Lentekhi	Racha-Lechkhumi-Kvemo Svaneti
Ln	Lanchkhuti	Guria
Ma	Marneuli	Kvemo Kartli
Me	Mestia	Samegrelo-Zemo Svaneti
Mr	Martvili	Samegrelo-Zemo Svaneti
Mt	Mtskheta	Mtskheta-Mtianeti
Ni	Ninotsminda	Samtskhe-Javakheti
Oc	Ochamchire	Abkhazia
On	Oni	Racha-Lechkhumi-Kvemo Svaneti
Oz	Ozurgeti	Guria
Sa	Sagarejo	Kakheti
Sc	Sachkhere	Imereti
Se	Senaki	Samegrelo-Zemo Svaneti
Sh	Shuakhevi	Ajaria
Si	Signagi	Kakheti
Sm	Samtredia	Imereti
So	Sokhumi	Abkhazia
Ta	Tsalka	Kvemo Kartli
Te	Telavi	Kakheti
Tg	Tsageri	Racha-Lechkhumi-Kvemo Svaneti
Ti	Tianeti	Mtskheta-Mtianeti
Tk	Tkibuli	Imereti
Tl	Tsalenjikha	Samegrelo-Zemo Svaneti
Tr	Terjola	Imereti
Ts	Tskaltubo	Imereti
Tt	Tetri Tskaro	Kvemo Kartli
Va	Vani	Imereti
Ze	Zestaponi	Imereti
Zu	Zugdidi	Samegrelo-Zemo Svaneti
Ab	Abasha	Samegrelo-Zemo Svaneti
Ad	Adigeni	Samtskhe-Javakheti
Ag	Akhalgori	Mtskheta-Mtianeti
Ah	Akhmeta	Kakheti
Ak	Akhalkalaki	Samtskhe-Javakheti
Am	Ambrolauri	Racha-Lechkhumi-Kvemo Svaneti
As	Aspindza	Samtskhe-Javakheti
At	Akhaltikhe	Samtskhe-Javakheti
Ba	Bagdati	Imereti
Bo	Bolnisi	Kvemo Kartli
Br	Borjomi	Samtskhe-Javakheti
Bt	Batumi	Ajaria
Ck	Chkhorotsku	Samegrelo-Zemo Svaneti
Co	Chokhatauri	Guria

De	Dedoplis Tskaro	Kakheti
Dm	Dmanisi	Kvemo Kartli
Du	Dusheti	Mtskheta-Mtianeti
Ga	Gagra	Abkhazia
Gj	Gurjaani	Kakheti
Gl	Gali	Abkhazia
Gp	Gulripshi	Abkhazia
Go	Gori	Shida Kartli
Gr	Gardabani	Kvemo Kartli
Gu	Gudauta	Abkhazia
Ch	Chiatura	Imereti
Ja	Java	Shida Kartli
Ka	Kareli	Shida Kartli
Kb	Khobi	Samegrelo-Zemo Svaneti
Ke	Keda	Ajaria
Kh	Kharagauli	Imereti
Kl	Khulo	Ajaria
Kn	Khoni	Imereti
Ko	Kobuleti	Ajaria
Ks	Kaspi	Shida Kartli

Příloha B: Seznam geokódovaných projektů

Standard AITI			
Projekt	Název projektu	Místo projektu	Geokód
0	Aid for trade	NENÍ	
1	Aid for Trade - Obnovení sítě monitorování množství a kvality podzemních vod oblasti Alazani-Agrichai	Agrichai	3
2	Aid for Trade - Obnovení sítě monitorování množství a kvality podzemních vod oblasti Alazani-Agrichai	oblast Alazani	3
3	Aid for Trade - Vytvoření informačního systému pro přenos dat a monitoring podzemních vod v municipalitách Kvareli a Lagodekhi	Kvareli	3
4	Aid for Trade - Vytvoření informačního systému pro přenos dat a monitoring podzemních vod v municipalitách Kvareli a Lagodekhi	Lagodekhi	3
5	Podpora stabilizace a rozvoje životních podmínek obyvatel, oblast Orpiri	oblast Orpiri	3
6	Zpracování mléka v oblasti Dmasisi	oblast Dmasisi	3
7	Reintegrace odmítnutých žadatelů o azyl a ilegálních migrantů vracejících se dobrovolně do Gruzie/Tbilisi	NENÍ	
8	Prevence nelegální migrace obyvatel z Gruzie do ČR, podpora infrastruktury a rozvoje	NENÍ	
9	Stabilizace situace obyvatel Gruzie	region Javachetia	3
10	Stabilizace situace obyvatel Gruzie	Tbilisi	3
11	Podpora reintegračních mechanismů v Gruzii a prevence neregulární migrace z Gruzie	NENÍ	
12	Podpora migračního managementu	NENÍ	
13	Podpora systému reintegrace na trh práce pro obyvatelstvo ohrožené migrací	Tbilisi	3
14	Podpora systému reintegrace na trh práce pro obyvatelstvo ohrožené migrací	Batumi	3
15	Podpora rozvoje ekonomických a vzdělávacích aktivit vnitřních uprchlíků	NENÍ	
16	Podpora domácí pečovatelské služby v regionu Shida Kartli (město Gori a přilehlé vesnice), Gruzie	Gori a přilehlé vesnice (region Shida Kartli)	3
17	Podpora prevence a včasného odhalení rakoviny u žen v oblastech Samegrelo a Shida Kartli	Shida Kartli	4
18	Podpora prevence a včasného odhalení rakoviny u žen v oblastech Samegrelo a Shida Kartli	oblast Samegrelo	4
19	Energie z obnovitelných zdrojů energie pro chráněné území – Gruzie, Thuško	region Tuško	3
20	Podpora kooperativního hospodaření mezi zemědělci Imeretinského kraje	Bagdati (region Imereti)	3
21	Podpora kooperativního hospodaření mezi zemědělci Imeretinského kraje	Partskanakanebi	3
22	Podpora spolupráce a rozvoj kapacit drobných zemědělců a farmářů v západní Gruzii	oblast západní Gruzie	4
23	Zřízení a podpora zemědělského servisního centra v okrese Khulo, autonomní republika Adžárie, Gruzie	Dioknisi	3
24	Zřízení a podpora zemědělského servisního centra v okrese Khulo, autonomní republika Adžárie, Gruzie	Didachara (region Khulo)	3
25	Posílení připravenosti Gruzie na extrémní výkyvy počasí	celá Gruzie	6
26	Posílení připravenosti Gruzie na extrémní výkyvy počasí	celá Gruzie	6
27	Dodávka a instalace automatických meteorologických stanic a	Velký Kavkaz	5

	měřících bodů pro National Enviromental Agency Gruzie		
28	Dodávka serveru, instalace databází, datových modelů a software pro základní zpracování dat z hydrologické měřicí sítě stanic povrchových vod	Tbilisi	3
29	Dodávka hydrologických stanic	celá Gruzie	6
30	Výstavba konstrukcí hydrologických stanic	celá Gruzie	6
31	Centrum denních služeb pro seniory v regionu Khashuri	okres Khasuri	3
32	Lidé s postižením samozřejmě a respektovaná skupina	celá Gruzie a Tbilisi	3
33	Podpora ohrožené mládeže a mnohočetných a neúplných rodin ve vybraných regionech západní Gruzie	Kutaisi	3
34	Podpora ohrožené mládeže a mnohočetných a neúplných rodin ve vybraných regionech západní Gruzie	Tskaltubo	3
35	Podpora ohrožené mládeže a mnohočetných a neúplných rodin ve vybraných regionech západní Gruzie	Tkubuli (region Imeretie)	3
36	Smlouva o dílo Health Resort Development	NENÍ	
37	Dodávka fyzioterapeutických lehátek - masážních stolů	Tbilisi	3
38	Zavádění oboru adiktologie do vzdělávacího systému Gruzie	NENÍ	
39	Management skladového hospodářství	NENÍ	
40	Podpora kooperativního hospodaření mezi zemědělci Imeretinského kraje	Bagdati (region Imereti)	3
41	Podpora kooperativního hospodaření mezi zemědělci Imeretinského kraje	Partskanakanebi	3
42	Vypracování technické zprávy v Guria	region Guria	4
43	Formulace nového projektu budování kapacit v oblasti prevence závažných havárií v Gruzii	celá Gruzie	6
44	Identifikace projektu: Podpora reformy veřejné správy v Gruzii	Tbilisi a další regiony	3
45	Příprava plánu péče pro chráněnou krajinnou oblast Tusheti	samospráva Akhmeta (oblast Tuško)	3
46	Zvýšení efektivity řízení Jeskynní chráněné oblasti Imereti	jeskyně u Kutajsi v oblasti Imereti	1
47	Obnovitelná energie pro odlehlé části Gruzie	okres Tuško	3
48	Příprava podkladů pro onkologický projekt	NENÍ	
49	Dodávka techniky tušským pastevcům pro stříhání ovcí	okres Tuško	3
50	Podpora efektivního hospodářství družstev v kraji Imereti, Gruzie	region Imereti	4
51	Podpora zemědělských servisních center v Dioknisi a Didachara, Autonomní republika Adžárie, Gruzie	Dioknisi, Didachara	3
52	Rozvoj a podpora gruzínského lázeňství	Tbilisi	3
53	Rozvoj oddělení dětské hematologie (PCR zařízení a chlazená centrifuga)	Tbilisi	3
54	Rozvoj oddělení dětské hematologie (dodávka mobilního separátoru)	Tbilisi	3
55	Zvyšování kapacit zdravotního personálu z oddělení dětské hematologie	Tbilisi	3
56	Edukace zdravotnického personálu z venkovských klinik v oblasti onkologie (ZMR)	okres Zugdidi	3
57	Edukace zdravotnického personálu z venkovských klinik v oblasti onkologie (CPC)	okres Zugdidi	3
58	Budování kapacit v oblasti prevence závažných havárií v Gruzii	Tbilisi + přesah na celou Gruzii	3
59	Equipment for Kindergarden in Jalaurta	region Sachkhere - Jalaurta	3
60	Rozvoj udržitelných výzkumných a informačních kapacit oboru adiktologie v Gruzii	Tbilisi + přesah na celou Gruzii	3

61	Podpora reformy veřejné správy v Gruzii - expertní podpora v oblasti veřejných financí	převážně Tbilisi	3
62	Podpora reformy veřejné správy v Gruzii - zvyšování kapacit v oblasti vzdělávání státní správy	převážně Tbilisi	3
63	Realizace studijních cest a vytvoření e-learningu	převážně Tbilisi	3
64	Dodávka dvoukotoučových brusek nožů stříhacích strojků na ovčí vlnu	okres Achmeta a Tuško	3
65	Odeslání brusek stříhacích strojků	okres Achmeta a Tuško	3
66	Zavedení systému odkupu brambor od farmářů	okres Achmeta a Tuško	3
67	Vytvoření technického zázemí pro producenty brambor a vlny v Tuško	okres Achmeta a Tuško	3
68	Dodávka techniky tušským pastevcům pro stříhání ovčí	Dedoplis Tskaro, Gruzie	3
69	Hodnocení náchylnosti k sesouvání v hornatých částech Gruzie na příkladu ohrožených sídel, mezinárodní silnice a energetických vln v municipalitě Dusheti	Dušeti, region Mtskheta-Mtianeti	3
70	Podpora tradičního způsobu zemědělské obživy v Tuško	region Tuško	3
71	Podpora sociálního začleňování zdravotně postižené mládeže, Gruzie, 2015–2017	Tbilis + přesah na celou Gruzii	3
72	Zvyšování kvality života a pracovního uplatnění pro ženy se zdravotním postižením v Gruzii	Senaki - Samegrelo-Horní Svanetie	3
73	Zvyšování kvality života a pracovního uplatnění pro ženy se zdravotním postižením v Gruzii	Abasha - Samegrelo-Horní Svanetie	3
74	Zvyšování kvality života a pracovního uplatnění pro ženy se zdravotním postižením v Gruzii	Samtredia - Imereti	3
75	Zlepšení dostupnosti zdravotní a sociální péče pro osoby s postižením	celá Gruzie	4
76	Rozvoj služeb pro děti a mládež s poruchami autistického spektra v Gruzii	region Kachetie -Telavi	3
77	Rozvoj služeb pro děti a mládež s poruchami autistického spektra v Gruzii	Zugdidi	3
78	Rozvoj služeb pro děti a mládež s poruchami autistického spektra v Gruzii	Tbilisi	3
79	Lesnická inventarizace a trvale udržitelné lesnické hospodaření v chráněných oblastech Tušheti	oblast Tušheti	3
80	Vybudování a propagace onkologického screeningového centra v Zugdidi	Zugdidi	3
81	Vypracování odborného projektu na stavbu screeningového centra v Zugdidi	Zugdidi	3
82	Vytvoření základního registru chemických látek	Tbilisi	3
83	Instalace silniční meteorologické stanice na koridoru TRACECA	průsmyk Rikoti	5
84	Podpora prevence, včasné diagnostiky a léčby onkologických onemocnění v Gruzii, VZ výměna zdroje kobaltového ozařovače v Gruzii.	Tbilisi	3

15. Zdroje

Chambers, R. *Revolutions in Development Inquiry*. London, Sterling, VA: Earthscan. 2008. ISBN 1849772428

Horký, O. *Česká rozvojová spolupráce*. Praha, Sociologické nakladatelství Slon. 2010. ISBN 978-80-7419-040-7

Brusenbauch Meizlová, M. *Evropeizace české zahraniční rozvojové spolupráce*. Olomouc, Univerzita Palackého. 2012. ISBN 978-80-244-3318

Gamacharia a kol.. *Abcházie v dějinách gruzínského státu*. Praha, Nakladatelství Mezera. 2014. ISBN 978-80-87148-36-5

Rajchlová, J. *Financování rozvojové spolupráce*. Brno, Mendelova univerzita v Brně. 2016. ISBN 978-80-7509-034-8

Findley, M., Marineau, J., Powell, J., Weaver, C. *The Swarm Principle? A Sub-national Spatial Analysis of Donor Coordination in Sub-Saharan Africa*. Research Paper. 2012. http://www.michael-findley.com/uploads/2/0/4/5/20455799/swarm_principle_coordination_may2013.pdf

Česká rozvojová agentura. ČRA. 2019. <http://www.czechaid.cz/>

Dreher A., Lohmann, S. *Aid and Growth at the Regional Level*. 2015. IMF Working Paper WP/15/196. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2015/wp15196.pdf>

Weezel, S. *A Spatial Analysis of the Effect of Foreign Aid in Conflict Areas*. 2015. Aid Data Working Paper 8. http://docs.aiddata.org/ad4/file/swps8_a_spatial_analysis_of_the_effect_of_foreign_aid_in_conflict_areas.pdf

Němečková, T., O. Horký, P. Mazouch. 2006. „EU a Afrika jako noví sousedé – výzvy pro českou zahraniční rozvojovou spolupráci Český rozhlas. 2019. Gruzie. https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/gruzie-clenstvi-v-nato_1801270700_mls

Rada Evropy. 2019. *Cíle rady vropy*. <http://www.radaevropy.cz/cile-rady-evropy.html>

United Nations Development Programme. Human development report 2018.
<http://hdr.undp.org/en/2018-update>

The world bank. The world bank databank. 2019
<https://data.worldbank.org/country/georgia>

International Monetary Fund. *IMF Data Mapper* ®, 2019.
https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/OEMDC/ADVEC/GEO/WEO/WORLD

UNCTAD. 2019 <https://unctadstat.unctad.org/CountryProfile/GeneralProfile/en-GB/268/index.html>

Transparency international. 2019. Countries.
<https://www.transparency.org/country/GEO#>

Freedomhouse. 2019. World freedom. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2018>

Oficiální portál pro podnikání a export. 2019. Business Info.
<https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/ministryne-prumyslu-a-obchodu-marta-novakova-navstivila-azerbajdzan-a-gruzii-114342.html>

Ministerstvo zahraničních věcí ČR. 2019. Vládní stipendia.
https://www.mzv.cz/file/2942732/Externi_evaluace_vladni_stipendia_zaverecna_zprava.pdf

EU Neighbours. 2019. <https://www.euneighbours.eu/en/policy/european-neighbourhood-instrument-eni>

Rozvojovka. Zahraniční rozvojová spolupráce ČR. 2019.
<http://www.rozvojovka.cz/zahranicni-rozvojova-spoluprace-cr>

AidData. Geocoding. 2019. <https://www.aiddata.org/methods/geocoding>

Oficiální portál pro podnikání a export. 2019. Gruzie.
<https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/gruzie-vztahy-zeme-s-eu-18994.html>

AidData Research and Evaluation Unit. (2017). Geocoding Methodology, Version 2.0. Williamsburg, VA: AidData at William & Mary.

Mezinárodní organizace pro migraci. IOM. 2019. <https://www.iom.cz/aktivity/migrace-a-rozvoj/gruzie>

Moderní ekonomická diplomacie MZV ČR. 2019. MZV ČR
<http://www.export.cz/nezarazene/energo-pro-cesi-zmodernizovali-gruzinskou-energetiku/>

Ministerstvo zahraničních věcí. 2019. Zahraniční vztahy.
https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/prioritni_zeme_2010_2017/gruzie/index.html

Citáty. 2019. Nelson Mandela. <https://citaty.net/autori/nelson-mandela/>

FORS. Aidwatch 2017. 2019. <http://www.fors.cz/informacni-zdroje/#.XNApmugzBIU>